

KOOPERATİFLERE YÖNELİK BAKANLIK GÖRÜŞLERİ

TEŞKİLATLANDIRMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2009

Not: Aşağıdaki görüşler, her bir kooperatife ilişkin sorularda yöneltilen bilgilere ilişkin yapılan değerlendirmelerden oluşmuş olup konuyla ilgili genel çerçeveyi çizen bir mütalaa şeklinde değerlendirilmemelidir.

İÇİNDEKİLER

1. Devlet memurlarının, Alan Kılavuzları Kültürel Eğitim Hizmet Üretim ve Pazarlama Kooperatifine ortak olup olamayacakları:
2. Kooperatif konutlarını yapan bir şirketin kooperatifin ortağı olup olamayacağı:
3. Kooperatif uhdesindeki arsanın sahiplerinin konut karşılığı kooperatife ortak olarak kaydedilip kaydedilemeyeceği:
4. Kooperatife şartlı ortak olup olunamayacağı:
5. Taksi Minibüs ve Otobüs Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine ortak olan bir kişinin aynı zamanda servis hizmeti veren başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olup olamayacağı:
6. Kooperatif ortaklığından ne şekilde istifa edilebileceği:
7. Yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve adresi tespit edilemeyen ortaklar hakkında ne gibi işlem yapılabileceği:
8. Konutlarını tamamlamayan ortakların ortaklıktan ihraç edilip edilemeyeceği:
9. Ortaklıktan çıkarılan kişinin genel kurula çağırılıp çağırılmayacağı:
10. Ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin dava sürecinde ödenmeyen aidatlardan gecikme faizi istenilip istenilmeyeceği:
11. Tapularını alan ortakların kooperatiften ayrılıp ayrılamayacağı:
12. İstifa eden ortaklarla hesaplaşmada kooperatifçe yapılmış olan hangi masrafların yapılacak ödemeden düşülebileceği:
13. Ortaklıktan ayrılanlarla hesaplaşmanın ne şekilde yapılacağı:
14. Kooperatiften ihraç edilen ortağın kooperatifle ne şekilde hesaplaşacağı:
15. Ölen ortak ve mirasçılarının ulaşılabilmesi halinde ne gibi işlemler yapılabileceği:
16. Gerçek kişi ortaklığın tüzel kişiliğe devredilip devredilemeyeceği:
17. Ortaklık devrinin ne şekilde olacağı:
18. Kooperatifin ortaklarının ikinci hisselerini devir alıp alamayacakları:
19. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinde iki payı ve iki aracı bulunan bir ortağın üçüncü aracı bulunmadan üçüncü payı alıp alamayacağı:
20. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinde birden fazla pay alan ortakların durumunun komisyonculuğa girip girmeyeceği:
21. Kooperatifte fazla payı olan ortakla bir payı olan ortak arasında ne şekilde eşitliğin sağlanacağı:
22. Şerefiye bedellerinin ortaklar arasında eşit şekilde dağıtılıp dağıtılamayacağı:
23. İnşaatları blok halinde yapılan kooperatiflerde, genel kurulda alınan kararların, konutunu teslim alamayan ortaklar aleyhine şekillenmesinin engellenip engellenemeyeceği:
24. Ortakların ödemeleri arasındaki eşitliğin konut teslimi sırasında giderilip giderilemeyeceği:
25. Ortaklık devir işleminin yönetim kurulunca kabul edilmesinin zorunlu olup olmadığı:
26. Yönetim kurulu kararı ile bazı ortaklardan aidat alınmamasına karar verilip verilemeyeceği:
27. Genel kurul kararının, aksine genel kurul kararı alınmadıkça geçerli olup olmadığı:
28. Bütçede harcama kalemleri arasında aktarım yapılıp yapılamayacağı:
29. Genel kurulca belirlenen % 7'lik gecikme faizi uygulamasının uygulanıp uygulanamayacağı:
30. Ortaklardan bileşik faiz alınıp alınamayacağı:

31. Ortaklardan gecikme faizine ilişkin alınan genel kurul kararının her sene uygulanıp uygulanamayacağı ve bu karara yönelik genel kurulda karar yeter sayısının ne olduğu:
32. Gecikme faizi oranının genel kurul kararı ile geçmişe yönelik düşürülüp düşürülemeyeceği:
33. Genel kurulda avukat aracılığıyla temsil olunup olunamayacağı:
34. Hesap döneminin değişmesi halinde ara dönemin kooperatif genel kurulunda görüşülüp görüşülemeyeceği:
35. Tasfiye kararını ticaret siciline tescil etmemiş kooperatifte genel kurulu toplantıya çağırma sorumluluğunun kimde olduğu:
36. Müfesihi durumda bulunan kooperatifte, görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya çağırılmamasından dolayı cezai sorumluluğunun bulunup bulunmadığı:
37. Süresi dolan yönetim kurulu tarafından genel kurulun toplantıya çağırılıp çağırılmayacağı:
38. Genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin seçilememesi ve mevcut yönetim kurulunun görev süresinin bitmesi halinde genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılıp çağırılmayacağı:
39. Dört yıl üst üste genel kurul toplantısı yapmayan kooperatifin son yönetim kurulu tarafından bu yıllara ilişkin genel kurul toplantısı çağırısı yapıp yapılamayacağı:
40. Azınlıkça genel kurulun toplantıya çağırılıp çağırılmayacağı:
41. Azınlık tarafından genel kurul toplantısının ne şekilde toplantıya çağırılacağı:
42. Kat malikleri kurulu toplantısı ile site işletme kooperatifi olağan genel kurul toplantısının birleştirilip birleştirilemeyeceği:
43. Genel kurul gündemine madde ilave edilip edilemeyeceği:
44. Yönetim kurulunun, haklarında açılan ceza davası nedeniyle genel kurul toplantı gündemine seçim maddesinden önce azil veya göreve devamla ilgili madde koymaması halinde yapılabilecekler:
45. Bakanlık Temsilcisi katılmadan veya görevlendirilmeden genel kurul toplantısı yapıp yapılamayacağı:
46. Genel kurulda açılışın yapılmasından sonra toplantı nisabının kaybedilmesi halinde ikinci toplantının ne şekilde yapılacağı:
47. Genel kurul toplantısında oyların gizli veya açık kullanılması hakkında herhangi bir karar mevcut değilken, oylamanın açık yapıp yapılamayacağı:
48. Genel kurul toplantısında yönetim ve denetim kurulu faaliyet raporları ile bilanço ve gelir-gider tablosunun ibra edilmemesi ve hesap tetkik komisyonunun da kurulmaması üzerine yeni seçilen yönetim kurulunca yapılması gereken işlemler:
49. Genel Kurul gündemine ilave edilecek hususa ilişkin karar nisabına uyulmaması sonucu genel kurul toplantısının iptalinin istenilip istenilmeyeceği:
50. Usulüne uygun çağrı yapılmayan genel kurul toplantısının iptalinin istenilip istenilemeyeceği:
51. Oy çokluğu ifadesi ile alınan genel kurul kararlarının durumu ve iptal edilebilip edilemeyeceği:
52. Genel kurul toplantısının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na iptal edilip edilemeyeceği:
53. Yönetim kurulu yedek üyeliğine seçilenlerin kooperatifin ortağı olmaması durumunda yönetim kurulu asil üyeliklerine seçilenlerle oluşturulan yönetim kurulunun yetkili organ olarak tescil edilip edilemeyeceği:
54. Genel kurul kararlarının ne kadar sürede tescil edileceği:

55. Turizm Geliştirme Kooperatiflerinde yabancı uyruklu olan ortakların yönetim ve denetim kurulu üyesi olup olamayacağı:
56. Tüzel kişilerin ne şekilde yönetim kurulu üyesi olacakları:
57. Aynı türde iki kooperatifte aynı kişinin yönetim kurulu üyesi olup olamayacağı:
58. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ortağının vadesinde ödenmeyen kredi borcu için icra takibe alınması yönetim kurulu üyeliğine seçilmesine mani olup olmadığı:
59. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi yönetim kurulu üyesinin kefil olduğu kredinin icrai takibe alınması yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil edip etmediği:
60. Yönetim kurulu üyelerinin ortakların bilgi edinme başvurularına cevap vermemeleri durumunda bir sorumluluklarının bulunup bulunmadığı:
61. Yönetim kurulunun en az ayda bir defa yapılmamasının sorumluluğunun olup olmadığı:
62. Yönetim kurulu toplantılarının herhangi bir adreste yapılıp yapılamayacağı:
63. Yönetim kurulu seçimine ilişkin alınan genel kurul kararının yürürlüğünün durdurulmasından dolayı kooperatif faaliyetlerinin kim tarafından yürütüleceği, bunların para toplamak ve genel kurulu toplantıya çağırarak işlemlerini yapıp yapamayacakları:
64. Yedek üyelerle birlikte yönetim kurulunun toplantı nisabını tamamlayamaması halinde denetçilerce yapılması gerekenler:
65. Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne istifa dilekçesi veren yönetim kurulu üyesinin istifasının geçerli olup olmadığı:
66. Yönetim kurulu üyelerinin oluşturduğu zararın ödenip ödenmeyeceği ve yönetim kurulundan tahsil edilip edilemeyeceği:
67. Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin akrabalarıyla yapılan (mal ve hizmet alımı şeklindeki) ve kooperatif konusuna giren ticari işlerin Kooperatifler Kanununun 59 uncu maddesinin altıncı fıkrası kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği:
68. Kooperatifin mülkiyetinde bulunan dairenin yönetim kurulu üyesine kiralanmasının ticari muamele sayılıp sayılmayacağı:
69. Yönetim kurulu üyesinin kooperatifin muhasebecisi sıfatıyla ek bir ücret alıp alamayacağı:
70. Yönetim kurulu üyesine kooperatifte müdür olarak çalışarak emekli olmasından ötürü kıdem tazminatı ödenip ödenmeyeceği:
71. Yönetim kurulu üyesinin görev yaptığı süre için kıdem tazminatı alıp alamayacağı:
72. Murahhas üyenin yönetim kurulu üyesi olmasının zorunlu olup olmadığı, ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmeden kendisine huzur hakkı ödenmesinin mevzuata uygun olup olmadığı:
73. Kooperatif denetim kurulu üyesinin aynı zamanda kooperatifin avukatlığını da yapıp yapamayacağı:
74. Harcamaların ibra edilmemesi nedeniyle bu harcamaların bilirkişilerce denetlenmesi için nereye başvurulacağı:
75. Denetim kurulunun inceleme görevini ihmal etmesi halinde cezai sorumluluğunun doğup doğmayacağı:
76. Satılan gayrimenkulden elde edilen tutarın ortaklara ne şekilde dağıtılacağı:
77. Karar defterinin ne kadar süre ile saklanması gerektiği:
78. Eski yönetici ve denetçiler tarafından mevcut yönetim kuruluna teslim edilmeyen belgelerle ilgili olarak yapılması gereken işlemler:
79. Kooperatiflerin sermaye şirketine dönüşüp dönüşmeyecekleri:
80. Kooperatiflerin sermaye şirketleriyle birleşip birleşmeyecekleri:

81. Kooperatiflerin sermaye şirketlerine devrinin mümkün olup olmadığı:
82. Kooperatiflerinin ne şekilde birleşecekleri:
83. Tasfiye halinde bulunan kooperatifinin işletme kooperatifi ile birleşip birleşemeyeceği:
84. Tasfiye halinde bulunan kooperatifin ne şekilde işletme kooperatifine dönüşebileceği:
85. Kooperatife ait gayrimenkullerin satışının gerçekleştirilmeden genel kurul toplantısında tasfiye kararı alınıp alınamayacağı:
86. Üç yılı aşkın süredir genel kurul toplantısı yapılamayan kooperatifin faaliyetine devam edip edemeyeceği:
87. Üst üste dört yıl genel kurul yapmayan kooperatifin durumu:
88. Kooperatifin amacına ulaşma imkanının bulunmadığının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na tespit edilip edilemeyeceği:
89. Faaliyeti olmayan kooperatifin nasıl tasfiye edileceği ve yönetim kurulu başkanının sorumluluğu:
90. Üç yıl üst üste olağan genel kurul toplantısını yapmamaktan dolayı müfeseh duruma düşen kooperatiften alacağın tahsil edilebilmesine yönelik Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yapılabilecekler:
91. Tasfiye kararı alıp bunu tescil eden kooperatifin tasfiyeden dönüp dönemeyeceği ve görev süresi biten tasfiye kurulunun (yönetim kurulu) durumu:
92. Genel kurul toplantısı kararı gereği tasfiyeyi tescil ettirdikten sonra tasfiye kararının kaldırılmasına yönelik genel kurul kararı alan kooperatifin tescil işleminin yapılıp yapılamayacağı:
93. Tasfiye halindeki kooperatiflerde yönetim kurulu ve tasfiye kurulunun görev ve yetkilerinin neler olduğu:
94. Mahkemece atanan tasfiye memurunun mahkemece tayin edilen ücret haricinde bir ücret alıp alamayacağı:
95. Tasfiye memurlarının kooperatif dışından tayin edilip edilemeyeceği ve kaç kişi olabileceği:
96. Kooperatifin tasfiyesinin ne kadar zamanda bitirilmesi gerektiği:
97. Kooperatif gayrimenkullerinin satışı ile elde edilen gelirin ortaklara paylaşılması için genel kurul toplantısında ne şekilde bir tasfiye kararı alınması gerektiği:
98. Derdest davaları olan kooperatifin tasfiyesinin sonuçlandırılarak tasfiye artığının ortaklara dağıtılıp dağıtılamayacağı:
99. Derdest davaları olan kooperatifçe genel kurul kararıyla tasfiye artığının ortaklara dağıtılıp dağıtılamayacağı ya da aidat ve gecikme cezası borcu bulunanlar ile mahsup edilip edilmeyeceği:
100. Tasfiye halinde bulunan kooperatifin üst birlikten ayrılıp ayrılamayacağı:
101. Tasfiye halinde bulunan kooperatiflerde ortaklıktan çıkılıp çıkılamayacağı, ortaklıktan çıkılabilmesi durumunda genel kurul toplantılarına katılarak oy kullanıp kullanamayacakları:
102. Tasfiye halinde kooperatifte ortaklığına son verilen kişilerin sorumluluğu ve tasfiye masraflarının bu kişilerden talep edilip edilemeyeceği:
103. Tasfiye halinde kooperatifin borcunun ödenmesi için kooperatif ortağının sorumluluğunun olup olmadığı:
104. Yönetim kurulu süresi dolan kooperatifte genel kurulun toplanması için kayyım atanıp atanmayacağı:

1. Devlet memurlarının, Kültürel Eğitim Hizmet Üretim ve Pazarlama Kooperatifine ortak olup olamayacakları:

Kooperatiflere ortak olma şartları 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Kooperatif anasözleşmelerinde belirtilmekte olup, S.S. ... Alan Kılavuzları Kültürel Eğitim Hizmet Üretim Ve Pazarlama Kooperatifi Anasözleşmesinin Ortaklık Şartları başlıklı 10'uncu maddesinde de bu şartlar sayılmış bulunmaktadır. Dolayısıyla kooperatife ortak olunması bakımından anasözleşmede belirtilen şartları taşıyan herkesin anılan kooperatife ortak olmalarında kooperatifçilik mevzuatı bakımından bir sakınca bulunmamaktadır.

Konunun 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar açısından değerlendirilmesi halinde ise; anılan Kanunun ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağına ilişkin 28'inci maddesinin birinci fıkrasında da, memurların Türk Ticaret Kanununa göre tacir veya esnaf sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamayacakları, ticaret ve sanayi müesseselerinde göreve alamayacakları, ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamayacakları öngörülmüş, öte yandan memurların üyesi (ortağı) oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri ile kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim ve denetim kurulları üyelikleri ve özel kanunlarda belirtilen görevlerin bu yasaklamanın dışında olduğu belirtilmiştir.

Kooperatifler Kanununun 1'inci maddesindeki tanımlamaya göre kooperatifler tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklardır.

657 sayılı Kanunun 28'inci maddesindeki yasaklama hükümlerinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunundaki kooperatif tanımından hareketle değerlendirilmesi sonucunda, sırf kooperatif ortağı olmanın ticaret veya kazanç getirici faaliyette bulunma anlamı taşımayacağı, ancak açık şekilde yasaklanması nedeniyle memurların ortağı oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifi dışındaki kooperatif türlerinde yönetim ve denetim kurulu üyelikleri ile tüm kooperatiflerde müdür ve benzeri ticari faaliyetten sorumlu olmalarını gerektirecek görevleri üstlenemeyecekleri düşünülmektedir. Nitekim Danıştay 1. Dairesinin 19.06.1991 tarih ve E. 1991/77, K. 1991/105 sayılı bir kararında; sırf bir anonim şirkete kurucu üye olmanın tacir veya esnaf sayılmasını gerektirmediği, 28'inci maddedeki yasaklama kapsamında da değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.

Bu nedenle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurların kooperatifinize ortak olmalarında bir sakınca bulunmadığı, ancak yönetim ve denetim kurulu üyeliği ile müdür ve benzeri sorumluluk üstlenmelerini gerektirecek bir görev almalarının sözkonusu yasaklama kapsamına gireceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, anılan kooperatifin anasözleşmesinin 6'ncı maddesinde belirtilen amaç ve çalışma konuları incelendiğinde ise; kooperatifin amacının ortaklarının alan kılavuzluğu hizmetlerini pazarlamak, "Alan Kılavuzlarının Seçimi Eğitimi Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" hükümleri kapsamında faaliyette bulunmak ve ortaklarının bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak olduğu anlaşılmakta olup, 657 sayılı Kanuna kabi kişiler açısından sözü edilen alan kılavuzluğu hizmeti yürütme işleminin ticaret ve kazanç getirici faaliyette bulunmak kapsamına girip girmeyeceğinin değerlendirilmesi hususu Bakanlığımız görev ve yetkileri dışında kalmaktadır.

2. Kooperatif konutlarını yapan bir şirketin kooperatifin ortağı olup olamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 5146 sayılı Kanunla değişik 9. maddesine göre, kamu ve özel hukuk tüzel kişileri amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olabilir, önderlik edebilir ve ortak olabilirler.

Buna göre, inşaat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin, amaçları bakımından yapı kooperatiflerine ortak olmaları mümkün bulunmaktadır.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 59. maddesinde; “Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.” hükmüne yer verilmiş olup, bu hükme aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları için de cezai yaptırım öngörülmüştür. Dolayısıyla, inşaat sektöründe faaliyet gösteren ve aynı zamanda kooperatifin inşaat işlerini yürüten şirketlerin, inşaatlarını yürüttükleri yapı kooperatiflerine ortak olabilecekleri düşünülmekle birlikte, bu şirketlerin kooperatife karşı sorumlu temsilcilerinin, şirketin ortağı bulunduğu kooperatif yönetim kurullarında görev yapamayacağı sonucuna varılmaktadır.

3. Kooperatif uhdesindeki arsanın sahiplerinin konut karşılığı kooperatife ortak olarak kaydedilip kaydedilemeyeceği:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 8. maddesi ile Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 10. maddesinde “Ortaklık Şartları” belirtilmiş olup, örnek anasözleşmenin “Ortaklığa Kabul” başlıklı 11. maddesinde de gerçek ve tüzel kişiliklerin kooperatif ortağı olma hususunda takip edecekleri prosedür ile yönetim kurulunca ortaklık başvurusu hususunda yapılacak işlemler sıralanmıştır.

Öte yandan, örnek anasözleşmenin 21. maddesine göre; “ortakların, taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılacak miktarlardaki arsa, altyapı, inşaat ve benzeri gider taksitlerini ödemek zorunda olduğu” hüküm altına alınmıştır.

Bu nedenle, kooperatif tüzel kişiliğiyle bu iki arsa sahibi arasında akdedilen noter sözleşmesinde; bu kişilerin ortak olma taleplerini, kooperatifin de (ortaklık şartlarını taşıyor olması halinde) bu kişileri ortaklığa kabul etme iradesini yansıtmaları durumunda ortaklık işlemi gerçekleşmiş olacağından, iki arsa sahibinin de diğer ortaklar gibi ortaklık vecibelerini yerine getirmeleri gerekmektedir.

4. Kooperatife şartlı ortak olup olunamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 59. maddesinde; “Konutlar arsa durumuna, projeye, ortakların ihtiyaç ve tercihlerine göre değişik tip ve gruplar halinde planlanabilir. Yaptırılacak konutlar ile 61. maddede belirtilen genel hizmet tesislerinin sayı cins ve özellikleri, kooperatifin amacına ve ortakların ihtiyaçlarına uygun olarak genel kurulca belirlenir. Bu belirleme sırasında, konutların gerek tip ve

gruplar, gerekse diğer özellikleri itibariyle, ortakların isteklerine göre dağıtılması esası da kararlaştırılabilir.” denilmektedir.

Buna göre; yukarıda açıklanan anasözleşme hükümleri dikkate alınarak genel kurulda karar almak kaydıyla konutların değişik tip ve gruplar halinde planlanabileceği ayrıca sabit ve peşin aidat ödeme yapmak şartı ile ortak olunabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, genel yönetim giderleri dışında kalan giderlerin, her grup için ayrı ayrı hesaplanarak, grubu oluşturan ortaklardan tahsil edilecek ödentilerden karşılanması gerekmektedir. Dolayısıyla ortaya çıkabilecek karışıklıkların önlenmesi bakımından, her gruba ait ortak ödemeleri ve harcamaların ayrı ayrı izlenmesinde yarar görülmektedir.

5. Taksi Minibüs ve Otobüs Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine ortak olan bir kişinin aynı zamanda servis hizmeti veren başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olup olamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda motorlu taşıyıcılar kooperatiflerine ortak olma koşullarını düzenleyen özel bir hüküm yer almamakta olup, anılan Kanunun 6.maddesinin 2'nci fıkrasında, kooperatifin faaliyetinin; amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu, ayrıca Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 6.maddesinde ise; kooperatifin amacının; ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak olduğu hükme bağlanmıştır.

Böylece, yük ve yolcu taşıma hizmeti veren gerçek veya tüzel kişilerin ortak olabildiği motorlu taşıyıcılar kooperatifleri, kendi anasözleşmelerinde öngörülen çalışma konularından yolcu (şehir içi, şehirlerarası, servis, deniz v.b.) ve yük (yurt içi, yurtdışı, deniz v.b.) taşıma işleri ile bu işlerin yürütülmesi için uygun olacak taşıtların (taksi, minibüs, otobüs, kamyonet, kamyon, tır(eyler) v.b.) bulunması ortaklık şartları arasında yer almaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımızca hazırlanmış olan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinde bu kooperatiflerin amacı ortaklarının taşıma hizmetlerinin pazarlanması ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması olarak belirtilmiş olmasına karşın, yine Örnek Anasözleşmenin 10/6.maddesindeki; “aynı amaçlı başka bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmamak” hükmünün kooperatifin faaliyet gösterdiği alanla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, faaliyet alanları dolayısıyla amaçları aynı olan motorlu taşıyıcılar kooperatiflerinden birine ortak olan kişilerin başka hizmet alanına sahip diğer aracıyla da farklı amaçlara sahip diğer bir motorlu taşıyıcılar kooperatifine anasözleşmelerinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortak olunmasında, 1163 sayılı Kanun ve Kooperatif Anasözleşmesinde hükümleri kapsamında mümkün olabilmektedir.

Buna göre, ilgi yazınızda belirtilen “S.S. ...Taksi Minibüs ve Otobüs Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi” ile “S.S.... Servis Minibüs ve Otobüs Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi”nin çalışma alanları ve amaçları aynı olması halinde adı geçen ...'in aynı amaçlı bir başka motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olması mümkün olmayacağı,

bunun için söz konusu iki kooperatiften birisindeki ortaklığını sona erdirmesi gerekmektedir.

Ancak adı geçenin; sahip olduğu araçların farklı hizmet alanına sahip olması halinde bu durumda çalışma konusu aynı olmayan iki farklı motorlu taşıyıcılar kooperatifinde ortaklığını sürdürmesi mümkün olacağı sonucuna varılmaktadır.

6. Kooperatif ortaklığından ne şekilde istifa edilebileceği:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 13. maddesinde; "Her ortak, hesap senesi sonundan en az bir ay önce yönetim kuruluna yazı ile başvurmak suretiyle ortaklıktan çıkabilir. Yönetim kurulu bu hükme uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, yazılı başvurunun kooperatif kayıtlarına girişinden itibaren bir ay içinde kabulden kaçınırsa, ortak, çıkma dileğini noter aracılığı ile yönetim kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir." denilmektedir.

Öte yandan, ilgi'de kayıtlı dilekçeniz ve ekinden, 2007 yılı Nisan ayında yazı ile istifa başvurusunda bulunduğunuz ancak, bu başvurunun kooperatif yönetim kurulunca kabul edilmediği anlaşılmaktadır.

Buna göre, istifa talebinizi noter aracılığıyla tekrar yönetim kuruluna bildirmeniz durumunda, bildiri tarihinden itibaren ortaklıktan çıkma işleminiz tamamlanacak olup, istifanızın yönetim kurulunca engellenmesi mümkün bulunmamaktadır.

7. Yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve adresi tespit edilemeyen ortaklar hakkında ne gibi işlem yapılabileceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 27. maddesinde; "Ortakların yükledikleri paylar için ödeyebilecekleri para tutarını anasözleşme belirtir. Kooperatif, sermaye yükümlerinde borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortaklardan elden yazılı olarak veya taahhütlü mektupla, bu husus mümkün olmazsa ilanla ve münasip bir süre belirterek yükümlerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymayan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlerini yerine getirmeyenlerin ortaklığı kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi alakalının, anasözleşme veya diğer suretlerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez." denilmektedir.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 14. maddesinde de; Ortaklardan, parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılacağı, ikinci ihtar takip eden bir ay içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılacağı hükme bağlanmıştır.

Ortaklık vecibelerini yerine getirmeyen ve adresi tespit edilemeyen ortaklar hakkında, 7201 sayılı Tebligat Kanununun "İlanen Tebligat" başlıklı 28. maddesinde; "Adresi meçhul olanlara tebligat ilanen yapılır. Yukarıki maddeler mucibince tebligat yapılamayan ve ikametgahı, meskeni veya iş yeri de bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır. Adresin meçhul olması halinde keyfiyet tebliğ memuru tarafından mahalle veya köy muhtarına şerh verdirilmek suretiyle tespit edilir. Bununla beraber

tebliği çıkaran merci, muhatabın adresini resmî veya hususi müessese ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirir.”denilmektedir.

Bu itibarla, yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve adresi tespit edilemeyen ortaklarla ilgili olarak yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde yapılacak işlem sonucunda, ortaklıktan ihraç edilen kişilerin anasözleşmenin 15. maddesinde öngörülen hükümler doğrultusunda belirlenecek alacaklarının, bir bankada açılacak hesapta adlarına bloke edilmesi gerekmektedir.

8. Konutlarını tamamlamayan ortakların ortaklıktan ihraç edilip edilemeyeceği:

Kooperatifiniz anasözleşmesinin 14/4. maddesinde, “Tapuda kendi adlarına tescilinden önce konutlarında yaptıkları tahribat veya tadilatı yazılı ihtarla rağmen düzeltmeyenler” in ortaklıktan çıkartılacakları belirtilmektedir.

Dolayısıyla, konutların ortaklar adına henüz tescili yapılmadan teslim edilmesi ve bu konutlarda ortakların kendileri tarafından yapılacak imalatların bugüne kadar tamamlanmamış olmasından kaynaklanan konutlardaki söz konusu tahribat gözetilerek, bu durumda olan ortakların anasözleşmenin 14/4. maddesine göre ortaklıktan çıkartılmalarının mümkün olduğu sonucuna varılmaktadır.

9. Ortaklıktan çıkarılan kişinin genel kurula çağırılıp çağırılmayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 14. maddesinde;

“Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır.

1- 10'uncu maddede yazılı ortaklık şartlarını kaybedenler,

2- Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getiremeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden otuz gün içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler,

3- Kur'a çekimi sonunda kendilerine düşen konutları kabul etmeyenler,

4- Tapuda kendi adlarına tescilinden önce konutlarında yaptıkları tahribat veya tadilatı yazılı ihtarla rağmen düzeltmeyenler,

5- Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkum olanlar.

Çıkarma kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defteri ile ortaklar defterine kaydedilir. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere tevdi edilir. Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine iptal davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı iptal davası hakkı saklıdır.

Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararı kesinleşir.

Ortaklar, bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar.

Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortak alınamaz. Bu kişilerin ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.” denilmektedir.

Yukarıdaki hükümler çerçevesinde konu değerlendirildiğinde, çıkarma kararının ortağa tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açılmaması veya genel kurula itiraz edilmemesi halinde çıkarma kararı kesinleşeceğinden, bu durumda olanların genel kurul toplantılarına çağrılmamaları gerekmektedir.

10. Ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin dava sürecinde ödenmeyen aidatlardan gecikme faizi istenilip istenilmeyeceği:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/6.maddesine göre, ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme şartları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek genel kurulun görev ve yetkilerindedir.

Ortaklardan tahsil edilecek gecikme cezalarının uygulanabilirliği, bu kararın alındığı genel kurul tarihinden itibaren geçerli olacağından, geriye dönük gecikme cezası uygulamasının yasal olmadığı kabulü gerekmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 16'ncı maddesinin 5'inci fıkrası mucibince, haklarında çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam edecektir. Bu durumda olan ortakların genel kurul toplantılarına katılma, seçme ve seçilebilme hakları, aidat ödeme yükümlülükleri bulunmaktadır.

Öte yandan, yönetim kurulunun, Kanunun 16'ncı maddesinin 5'inci fıkrası hükmü gereğince, dava süresince de ilgililerden yükümlülüklerini yerine getirmelerini talep etmesi, aidatlarını geciktirenlerden, genel kurul kararı bulunması durumunda gecikme cezası alması ve yükümlülüklerini hiçbir şekilde yerine getirmeyenler hakkında da, Kanun ve anasözleşmede gösterilen prosedür takip edilerek ortaklıktan çıkarma kararı alıp bu işlemleri sonuçlandırması gerekmektedir.

Sonuç olarak, dava süresince yükümlülüklerini yerine getirmeyen ortaklardan geçmişe yönelik gecikme cezası alınması ancak ilgili yıllarda uygulanmak üzere bu konuda alınmış genel kurul kararı olması halinde imkan dahilindedir.

11. Tapularını alan ortakların kooperatiften ayrılıp ayrılamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 13.maddesinde; “Her ortak, hesap senesi sonundan en az bir ay önce yönetim kuruluna yazı ile başvurmak suretiyle ortaklıktan çıkabilir. Yönetim kurulu bu hükme uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, yazılı başvurunun kooperatif kayıtlarına girişinden itibaren bir ay içinde kabulden kaçınırsa, ortak, çıkma dileğini noter aracılığı ile yönetim kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.” denilmektedir.

Buna göre, ortakların kooperatif ortaklığından çıkma istemlerinin yönetim kurulu üyelerince engellenmesi mümkün olmamakta ve aynı anasözleşmenin 15. maddesi hükümleri uyarınca hesaplaşmanın yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, anılan anasözleşmenin 20/2. maddesinde de; "Kooperatiften ilişkisi kesilen ortağın sorumluluğu, ayrıldığı tarihten itibaren iki yıl devam eder." hükmüne yer verildiğinden, ortaklıktan ayrılan kişilerin ortak oldukları döneme ilişkin borçlardan dolayı, kooperatif ortaklığından ayrıldıkları iki yıl içerisinde herhangi bir borç doğarsa, anasözleşme hükmüne göre sorumluluklarının devam edeceği için söz konusu borçların tahsil edilmesi de mümkün görülmektedir.

12. İstifa eden ortaklarla hesaplaşmada kooperatifçe yapılmış olan hangi masrafların yapılacak ödemeden düşülebileceği:

Kooperatifler Kanununun 17'nci maddesinde, "Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların kendilerinin yahut mirasçılarının kooperatif varlığı üzerinde hakları olup olmadığı ve bu hakların nelerden ibaret bulunduğu anasözleşmede gösterilir. Bu haklar, yedek akçeler hariç olmak üzere, ortağın ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanır." hükmü yer almaktadır.

Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklık Payı Dışındaki Ödemeler" başlıklı 21'inci maddesinde "Ortaklar taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılacak miktarlardaki arsa, altyapı, üst yapı inşaat, ortak alan ve tesisler genel giderler katılım payları taksitlerini ödemek zorundadırlar..." hükmü yer almakta, 15'inci maddesinde de "Devir dışında bir nedenle ortaklığı sona erenlerin sermaye ve diğer alacakları, o yılın bilançosuna göre hesaplanarak, bilanço tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilir." denilmektedir.

İlgide kayıtlı yazınız eki Yargıtay 11. H.D.'nin 15.05.2006 tarih ve E:2005/5645, K:2006/5462 sayılı kararında; kooperatiften ayrılan ortağın, ödemiş olduğu aidatın tamamını değil ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacak olan masraf hissesi düşüldükten sonra bakiyesinin iadesini talep hakkını haiz olduğuna hükmedilmiştir.

Buna göre, kooperatiften çıkan ortaklara yapılacak iade miktarının tespitine yönelik olarak, çıkmanın kesinleştiği yılın bilançosuna göre yapılacak hesaplaşma, bu ortakların;

-Sermaye payları ile arsa ve işyeri (altyapı-üstyapı) inşaat giderleri için genel kurul kararları doğrultusunda kooperatife yaptıkları ödemelerden,

-Kooperatifin amacı ile ilgili yönetim ve diğer işletme faaliyetlerinin yürütülmesi için yapılmış olan (örneğin, kuruluş ve kanuni defter-noter giderleri, genel kurul giderleri, kırtasiye, aydınlatma, ısıtma, su, elektrik, telefon giderleri, büro kirası gibi) genel giderlerden ortağın payına düşen miktarın,

mahsup edilmesi suretiyle yapılmalıdır.

Bu itibarla, ortakların tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri ile kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılan aidat miktarlarından, kooperatifçe yapılmış olan yukarıda belirtilen türdeki masrafların

ortağın payına düşen kısmının düşülmesi; kalan tutarın ise ayrılan ortağa iade edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Dolayısıyla, ilgede kayıtlı yazınızda adı geçen kooperatiften istifa etmek suretiyle ortaklıktan çıkanlarla yapılacak hesaplaşmanın anılan Kanun (m.17) ve anasözleşme (m.15) ile yargı kararı çerçevesinde sonuçlandırılması, ayrıca yukarıdaki açıklamalarımız doğrultusunda ilgili kooperatife de bilgi verilmesi uygun olacaktır.

13. Ortaklıktan ayrılanlarla hesaplaşmanın ne şekilde yapılacağı:

İlgi'de kayıtlı yazınızda, kooperatiften ayrılan ortaklara yapılacak ödemelerin adil şekilde dağıtımında izlenecek yolun tespiti hususunda bilgi talep edilmektedir.

Çıkan veya çıkarılan ortaklarca iadesi talep edilebilecek haklar, ortağın ayrıldığı yıl bilançosuna göre, diğer bir ifade ile çıkmanın kesinleştiği yıl bilançosuna göre hesaplanır. Hesaplaşmada dikkate alınacak bilanço; çıkma veya çıkarılmanın kesinleştiği tarihi takip eden yıl sonu itibariyle, Türk Ticaret Kanununun 74 ve 75'inci maddelerine göre düzenlenecek yıllık bilançodur.

Örnek anasözleşmelere göre, çıkan veya çıkarılan ortakların sermaye ve diğer alacaklarının, bilançonun genel kurulca kabul edildiği tarihinden itibaren bir ay içinde geri ödenmesi gereklidir. Ancak ortaklığı sona erenlerin yerine yeni ortak alınması halinde, eski ortağın taahhüt ve tediye ettiği ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlamak üzere yapılan ödemelerin derhal geri verilmesi zorunlu bulunmaktadır.

Kanunun 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek nitelikteki iade ve ödemeler, ana sözleşmede daha kısa bir süre tespit edilmiş olsa bile, genel kurul kararı ile üç yılı aşmamak üzere geciktirilebilir. Ancak, ortaklığı sona erenlerin yerine yeni ortak alınmışsa, bu ortaklara iade ve ödemelerin geciktirilmesi yönünde karar alınamaz.

Diğer yandan, çıkan ya da çıkarılan ortak, ödemelerinin cari fiyat üzerinden değerlendirilmesini isteyemeyeceği gibi, birikimleri için faiz verilmesi talebinde de bulunamaz. Ancak, ayrıldığı yıl bilançosunun genel kurulca kabulünden itibaren bir ay içinde ödemeleri iade edilmezse ve bu bir ayın sonunda ortağın talebine rağmen kooperatifçe ödeme yapılmazsa, zaman aşımının işlemeye başladığı tarihten (genel kurulca kabulünden itibaren) itibaren faiz isteme hakkı dahi bulunmaktadır.

Yargıtay 11.Dairesinin 30.11.2000 gün ve E.7986/K.9495 sayılı kararında özetle; "1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17/1. ve dosyada mevcut davalı kooperatif anasözleşmesinin 15.maddeleri hükümleri gereğince, kooperatiften ayrılan ortak, ödemiş olduğu aidatın tamamını değil, (aynı Kanunun 17/2. maddesi uyarınca kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek olması nedeniyle iade ve ödemelerin geciktirilmesine ilişkin bir genel kurul kararı alınmış olmamak koşulu ile) ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacak olan masraf hissesi düşüldükten sonra bakiyesinin iadesini talep hakkını haizdir." denilmektedir.

Buna göre, kooperatiften çıkan ortaklara yapılacak iade miktarının tespitine yönelik olarak, çıkmanın kesinleştiği yılın bilançosuna göre yapılacak hesaplaşma, bu ortakların;

-Sermaye payları ile arsa ve işyeri (altyapı-üstyapı) inşaat giderleri için genel kurul kararları doğrultusunda kooperatife yaptıkları ödemelerden,

-Kooperatifin amacı ile ilgili yönetim ve diğer işletme faaliyetlerinin yürütülmesi için yapılmış olan (örneğin, kuruluş ve kanuni defter-noter giderleri, genel kurul giderleri, kırtasiye, aydınlatma, ısıtma, su, elektrik, telefon giderleri, büro kirası gibi) genel giderlerden ortağın payına düşen miktarın,

mahsup edilmesi suretiyle yapılmalıdır.

Bu itibarla, ortakların tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri ile kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılan aidat miktarlarından, kooperatifçe yapılmış olan yukarıda belirtilen türdeki masrafların ortağın payına düşen kısmının düşülmesi; kalan tutarın ise ayrılan ortağa iade edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Dolayısıyla, kooperatiften istifa etmek suretiyle ortaklıktan çıkanlarla yapılacak hesaplaşmanın anılan Kanun (m.17) ve anasözleşme (m.15) ile yargı kararı çerçevesinde sonuçlandırılması uygun olacaktır.

14. Kooperatiften ihraç edilen ortağın kooperatifle ne şekilde hesaplaşacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 16. maddesinin 1. bendinde; “Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkça gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar.” denilmiştir.

Bakanlığımızca hazırlanan Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklıktan Çıkarma” başlıklı 14. maddesinde de; ortakların hangi sebeplerden dolayı ortaklıktan çıkartılacakları belirtilmiş olup, bu sebeplerden biri de 14/2. maddesindeki “Parasal yükümlülüklerini otuz gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtar takip eden on gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden bir ay içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler.” hükmüdür.

Buna göre, ilgi dilekçeniz ve eki Noter ihtarnamesinden yukarıda anılan madde hükmü gereğince kooperatife olan ödeme yükümlülüklerinizi yerine getirmediğinizden dolayı ortaklıktan çıkartıldığınız anlaşılmaktadır.

Öte yandan, ortaklıktan çıkarma kararına karşı ortakların; Kooperatifler Kanununun 16/3. maddesi ile örnek anasözleşmenin 14. maddesinin 6. bendi çerçevesinde; çıkarma kararının tebliğ edildiği tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilme, tebliğ edilen kararın yönetim kurulunca verilmiş olması durumunda, üç aylık süre içinde genel kurula itiraz edebilme hakkı olup, bu itirazın, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere, yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılması gerekmektedir. Yine, Kanun ve anasözleşme kapsamında, ortak tarafından genel kurula itiraz edilmesi halinde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılması mümkün bulunmamakta, ancak itiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı ortağın iptal davası açma hakkı saklı bulunmaktadır.

Ayrıca, Kooperatifler Kanununun 16/4. ve örnek anasözleşmenin 14/7. maddesi mucibince; çıkarılan ortağın, üç aylık süre içinde, genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz etmemesi üzerine çıkarılma kararı kesinleşmektedir.

Diğer taraftan, örnek anasözleşmenin “Ortaklığı Sona Erenlerle Hesaplaşma” başlıklı 15. maddesinde; “Devir dışında bir nedenle ortaklığı sona erenlerin sermaye ve diğer alacakları, o yılın bilançosuna göre hesaplanarak, bilanço tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilir. Ancak ortaklığı sona erenlerin yerine yeni ortak alınması halinde eski ortağın 21. madde uyarınca ödemediği gider taksitleri derhal geri verilir. Ayrılan ortaklar kooperatifin yedek akçeleri üzerinde bir hak iddia edemezler. Ortaklığı sona erenlerin alacak ve hakları, bunları isteyebilecekleri günden itibaren beş yıl geçmekle zaman aşımına uğrar.” denilmekte olup, buradan hareketle ortaklığı sona erenlerle hesaplaşma işlemi; ilişkisi kesilen ortağın yerine yeni ortak alınmış olması ve ilişkisi kesilen ortağın yerine yeni ortak alınmamış olması durumuna göre iki farklı şekilde yapılabilmektedir.

Buna göre; çıkan veya çıkarılan ortağın yerine yeni ortak alınmaması durumunda yapılacak ödemenin, ortağın ilişkisinin kesildiği yılın bilançosuna göre hesaplanarak iade edilmesi gerekmekte olup, genel giderler de bilançodaki kar/zarar hesabına yansımış olduğundan ayrılan ortağa yapılacak ödemelerden ayrıca herhangi bir kesinti yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, çıkan veya çıkarılan ortağın yerine yeni ortak alınmış olması durumunda ise, yeni alınacak ortaktan anasözleşmenin 11. maddesi uyarınca diğer ortakların her birinin o tarihe kadar ödemiş oldukları paralara eşit meblağın tamamı bir defada tahsil edileceğinden, ayrılan ortağa da ilişkisi kesildiği güne kadar kooperatife yapmış olduğu ödemelerin tamamının iade edilmesi gerekmektedir.

15. Ölen ortak ve mirasçılarının ulaşılamaması halinde ne gibi işlemler yapılabileceği:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmenin “Ölen Ortağın Durumu” başlıklı 16.maddesinde; “Ölen ortağın kanuni mirasçılarının üç ay içinde temsilci tayin ederek kooperatife bildirmeleri halinde, ortaklık hak ve yükümlülükleri kanuni mirasçılara lehine devam eder. Mirasçılarının temsilci tayin etmemeleri veya ortaklığa devam etmek istememeleri halinde, ölen ortağın alacak ve borçları 15 nci madde hükümlerine göre tasfiye edilir.” denilmektedir. Mirasçılarının temsilci tayin etmeleri ile ilgili olarak Kanun ve Anasözleşmede herhangi bir şekil şartı bulunmamakla birlikte, söz konusu temsilci tayininin, anılan Anasözleşmenin 16.maddesine göre kooperatife bildirilmesi yeterli görülmektedir. Kooperatife yapılacak bildirim sonucunda, ölen ortağın tüm hak ve yükümlülükleri, kanuni mirasçılara geçecek ve bu hak ve yükümlülükler kanuni mirasçılar tarafından tayin edilmiş olan temsilci aracılığı ile kullanılacaktır.

Buna göre, ölen ortağın mirasçılarının aralarında anlaşarak üç ay içinde bir temsilci tayin etmeleri zaruridir. Aksi takdirde ölen ortağın borç ve alacakları, öldüğü yılın bilançosuna göre hesaplanıp, bilanço tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilerek söz konusu ortaklığın tasfiyesinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve örnek anasözleşmede ortakların alacaklarının iadesi yöntemine ilişkin herhangi bir açıklamaya yer

verilmemekle birlikte, daha sonra meydana gelebilecek anlaşmazlıkların engellenmesi ve ölen ortağın mirasçılarının ortaklığın sona ermesi ile yapılacak iade konusunda bilgilencmeleri açısından, durumun noter aracılığıyla ölen ortağın kooperatifte kayıtlı en son adresine bildirilmesinin ve bu bildirim sonunda ortağın mirasçuları tarafından yapılacak ödeme için müracaat edilmemesi halinde ise ortağın payına düşecek tutarın bir bankada açılacak hesapta adına bloke edilmelidir.

16. Gerçek kişi ortaklığın tüzel kişiliğe devredilip devredilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 5146 sayılı Kanunla değişik 9. maddesinde; Kamu ve özel hukuk tüzel kişilerinin, amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olabilecekleri, önderlik edebilecekleri ve ortak olabilecekleri öngörülmektedir.

Buna göre, Kanunun söz konusu maddesi çerçevesinde; daha önce gerçek kişilerin yanı sıra özel idareler, belediyeler, köyler gibi kamu tüzel kişileri ile kamu iktisadi teşebbüsleri, cemiyetler, dernekler ve kooperatifler kurucu ve ortak olabilirken, yeni düzenlemeyle şirketler, vakıflar, sendikalar ve meslek örgütleri dahil olmak üzere her türlü kamu ve özel hukuk tüzel kişileri, amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin anasözleşmelerinde sıralanan ortaklık nitelik ve şartlarını taşımaları kaydıyla kuruluşlarına yardımcı ve ortak olabilmektedir.

Bu itibarla, ilgi yazınız ilişkisi adı geçen "S.S.Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi"nin mevcut Anasözleşmesinin 10.maddesinin 2.fıkrasında; "...1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 9. maddesinde sayılan tüzel kişilerden olmak" hükmü yer aldığından, tüzel kişilerin söz konusu kooperatife ortaklığını kısıtlayan bir sınırlama bulunmadığı anlaşılmalıdır. Aynı maddenin 3.fıkrasında; "Taşıyıcılığı bilfiil meslek edinmiş esnaf olmak" hükmü gereğince tüzel kişiliğe sahip şirketlerin bahsedilen kooperatife ortak olmasının mümkün olamayacağı sonucuna varılmaktadır.

Ancak, Kooperatif Anasözleşmesinde; "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlıklı 6.maddesinin 1'inci bendinin, "Kooperatifin amacı, ortaklarının taşıma hizmetlerini pazarlamak, bizzat yapmak ve bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır." ayrıca, "Ortaklık Şartları" başlıklı 10.maddesinin 3'üncü fıkrasının ise; "Taşıyıcılık işiyle iştigal eden gerçek veya tüzel kişilerden olmak" şeklinde değişiklik yapılması halinde tüzel kişiliğe sahip şirketlerin ilgi yazınızda yer alan kooperatifte ortaklık payı devralmaları, böylece kooperatife ortak olmaları imkan dahilindedir.

17. Ortaklık devrinin ne şekilde olacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklığın Devri" başlıklı 17. maddesinde; "Ortaklık yazılı olarak yönetim kuruluna bildirilmek suretiyle 10'uncu maddedeki ortaklık şartlarını taşıyan kişilere devredilebilir. Yönetim Kurulu, bu şekilde ortaklığı devralan kişiyi ortaklığa kabulden kaçınamaz. Devir halinde eski ortağın kooperatife karşı tüm hak ve yükümlülükleri yeni ortağa geçer, kooperatifçe bu devir sebebiyle taraflardan ayrıca bir ödemede bulunmaları istenemez." denilmektedir.

Buna göre, ortaklık payını devretmek isteyen ile devralmak isteyen karşılıklı irade beyanlarını açıklayan bir belge düzenleyerek yönetim kuruluna başvurmaları

gerekmektedir. Söz konusu başvuruyu inceleyerek ortaklığı devralmak isteyen kişinin ortaklık şartlarını taşıdığını tespit eden yönetim kurulu tarafından devir işlemine yönelik bir yönetim kurulu kararı alınarak devir işleminin gerçekleştirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

18. Kooperatifin ortaklarının ikinci hisselerini devir alıp alamayacakları:

1163 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir." hükmüne yer verilmiş olup, aynı zamanda anılan Anasözleşmenin "Paylar" başlıklı 8'inci maddesine göre ise; "...Ortaklar en çok 5.000 pay taahhüt edebilirler..." denilmektedir.

Dolayısıyla, 1163 sayılı Kanunun 19 ve anılan Anasözleşmenin 8'inci maddelerine göre kooperatif ortaklarının en az bir pay taahhüt etmek zorunda oldukları ve en fazla 5.000 pay taahhüt edebileceklerinden, bu hadler dahilinde pay devir etmeleri ve/veya devir almaları imkan dahilindedir.

19. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinde iki payı ve iki aracı bulunan bir ortağın üçüncü aracı bulunmadan üçüncü payı alıp alamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda ve Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinde, bir ortaklık payının bir araca karşılık geldiğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, 1163 sayılı Kanunun 23'üncü maddesinde belirtilen hak ve vecibelerde eşitliğin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkabilecek diğer sorunların önceden engellenmesi açısından motorlu taşıyıcılar kooperatifinde her bir paya bir aracın karşılık geldiğinin kabulü ve genel kurulca bu yönde karar alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu durumda, kooperatifiniz taşıma işlerinin belirli bir sıra ve düzen içinde yürütülmesini sağlamak üzere genel kurulca bu konuda düzenlenmiş bir "Taşıma Yönetmeliği"nin çıkarılması yararlı olacaktır.

Böylece, kooperatifte iki aracı ve iki payının dışında devir alınacak olan üçüncü payına karşılık üçüncü aracını örneğin 6 ay gibi makul bir süre içinde bulundurmeyen kooperatif ortağının, söz konusu üçüncü payına ilişkin kooperatifle ortaklık ilişkisinin, 1163 sayılı Kanunun 16 ve anasözleşmenin 14'üncü maddeleri hükümleri çerçevesinde sona erdirilmesi gerekecektir.

20. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinde birden fazla pay alan ortakların durumunun komisyonculuğa girip girmeyeceği:

1163 sayılı Kanunun 98'inci maddesinin yollamasıyla gidilen Türk Ticaret Kanununun 808'inci maddesinde taşıma işleri komisyoncusu; "Ücret mukabilinde kendi namına ve bir müvekkil hesabına eşya taşıtmayı sanat ittihaz etmiş olan kimse" olarak tanımlanmıştır.

Ancak, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu kapsamında Ulaştırma Bakanlığınca yürürlüğe konulan Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinde karayolu taşımalarında kullanılan yetki belgeleri, taşıma hizmetinin türlerine göre düzenlenmiş olup, ticari amaçla eşya taşımacılığı konusunda komisyonculuk yapacak gerçek ve tüzel kişilere "H" türü taşıma yetki belgesinin verileceği belirtilmektedir.

Bu bakımdan, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 10/1'inci maddesinin 4'üncü bendinde yer alan ortaklık şartları arasında sayılan; "Taşıma komisyonculuğu yapmamak" koşuluna ilişkin araştırmanın, Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında eşya taşımacılığı konusunda komisyonculuk yapılmasına imkan veren "H" türü yetki belgelerinden (H1, H2) birisine sahip olup olmamak kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır.

21. Kooperatifte fazla payı olan ortakla bir payı olan ortak arasında ne şekilde eşitliğin sağlanacağı:

1163 sayılı Kanunun 23'üncü maddesinde; "Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler." denilmektedir.

Anılan Anasözleşmenin "Ortaklık Payı Dışındaki Ödemeler" başlıklı 21'inci maddesinin 1'inci fıkrasında ise; "Ortaklar taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılan miktarlardaki diğer taksitlerini ödemek zorundadırlar..." hükümlerine yer verilmiştir.

Bu bakımdan, 1163 sayılı Kanunun 23'üncü, anılan Örnek Anasözleşmenin 6'ncı, 8'inci ve 21'inci maddelerinde yer alan hükümler çerçevesinde ortakların sahip oldukları payları ile eşit sayıda kooperatifin amacına uygun araçlarının bulunması gerekeceğinden, 1 paya sahip ortağın bir aracının ve 24 paya sahip olacak ortağın da 24 aracının bulunması ve buna göre anasözleşmede genel kurulca belirlenen diğer taksitlerine katılmaları durumunda, 1163 sayılı Kanunda (m.23) öngörülen hak ve vecibelerde ortaklar arasındaki eşitliğin sağlanması mümkün olacaktır.

22. Şerefiye bedellerinin ortaklar arasında eşit şekilde dağıtılamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 23. maddesinde "Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, şerefiye bedelleri ortaklar arasında eşitliğin sağlanması amacıyla ortaklara tahsis edilecek taşınmaz yönünden önceden yapılmış değerlendirme sonucunda, bir kısım ortakların ödedikleri, bir kısmının da aldıkları bedellerdir. Bir başka deyişle, ödenen şerefiye bedelinin şerefiye alacaklısı ortağa verilmesi gerekmekte olup, toplanan şerefiye bedellerinin ortaklar arasında eşit bir şekilde paylaştırılmak istenmesi tam tersine eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

Diğer taraftan, kendilerine şerefiye bedeli ödenmesi gereken şerefiye alacaklısı ortaklar, genel kurulca aksi yönde karar alınması halinde 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesinde belirtilen şartlar dahilinde alınan bu yöndeki genel kurul kararının iptali cihetine gidebilecektir.

23. İnşaatları blok halinde yapılan kooperatiflerde, genel kurulda alınan kararların, konutunu teslim alamayan ortaklar aleyhine şekillenmesinin engellenip engellenemeyeceği:

Konut yapı kooperatiflerinin amacı, tüm ortaklarının konut edinmelerini sağlamaktır. Kooperatifler bu amacı gerçekleştirirken, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 23. maddesinde belirtilen, "Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler." hükmü uyarınca hareket etmek durumundadırlar. Dolayısıyla tüm ortakların eşit şartlarda konut edinmeleri sağlanmalıdır.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin konu üzerinde aldığı benzer kararlar özetle aşağıda belirtilmektedir.

- Kural, hak ve borçlarda eşitlikdir. Özel bir durum yoksa, bir yapı kooperatifinde, bir kısım ortakların konutlarına az bedelle ve diğer bir kısmının da daha çok bedelle sahip olmaları yasaya aykırıdır. (Y.11.HD., 30.04.1982, E. 2164/K.2031)

- Kooperatif konut maliyetleri farklı ise, konutların ortaklara farklı maliyetleri ortadan kaldırılmak suretiyle dağıtılması gerekir. (Y.11.HD., 06.05.1983, E. 2088/K.2387)

- Kooperatif konutları, muhtelif tarihlerde tamamlanarak ortaklara dağıtılmış ve farklı maliyetler bulunmuştur. Bu durumda, maliyetin bir bütün halinde ve anasözleşme hükümleri de göz önüne alınarak, eşitlik ilkesi çerçevesinde yapılması gerekir. (Y.11.HD., 26.04.1984, E. 1624/K.2418)

- Kooperatif, iki arsaya sahip olup, tüm ortakların katkılarıyla birinci arsada konut yaparak ortaklara dağıtmış bulunmasına göre, ikinci arsada da konut yapıp, ilk arsadan yararlanmayanlara konut vermek zorundadır. Aksi hal, eşitlik ve iyi niyete aykırıdır. (Y.11.HD., 07.03.1996, E. 8489/K.1471)

- Kooperatif, iki arsaya sahip olup, tüm ortakların katkılarıyla birinci arsada konut yaparak ortaklara dağıtmış bulunmasına göre, ikinci arsada da konut yapıp, ilk arsadan yararlanmayanlara konut vermek zorundadır. Aksi hal, eşitlik ve iyi niyete aykırıdır. (Y.11.HD., 07.03.1996, E. 8489/K.1471)

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesine göre, toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden pay sahiplerinin, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan gündem başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurmak suretiyle iptal davası açmaları imkan dahilindedir.

Buna göre, kooperatifin uygulamaları sonucu ortaklar arasında oluşan eşitsizliklerin ortadan kaldırılması amacıyla yargı organlarına başvurulması ve bu eşitsizlikleri doğuran genel kurul kararları aleyhine yukarıda belirtilen şartlar dahilinde iptal davası açılması mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca, konutlarını etaplar halinde yapan kooperatiflerde yaşanan bu tür sorunlar dikkate alınarak, bu yapıdaki kooperatifler için Bakanlığımızca hazırlanan Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 14, 61, 62 ve 63. maddeleri yeniden düzenlenmiştir.

24. Ortakların ödemeleri arasındaki eşitliğin konut teslimi sırasında giderilip giderilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 23.maddesinde; “Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler” hükmüne yer verilmiş, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 11’inci maddesinde ise; “Ortaklığa kabul veya red kararı, ilgiliye 15 gün içinde yazı ile bildirilir. İstekli, ortaklığa alındığı takdirde, kararın kendisine bildirildiği tarihten itibaren bir ay içinde sermaye taahhüdünün diğer ortaklarca ödenmiş taksidi ile diğer ortakların herbirinin o tarihe kadar ödemiş oldukları paralara eşit meblağı bir defada öder. 17’nci madde uyarınca devir yoluyla ortaklığa alınanlar hariç olmak üzere daha sonra ortaklığa kabul edileceklerden, yukarıdaki fıkrada belirtilen meblağın üzerinde para talep edilmesi, genel kurulun bu hususta karar alması halinde mümkündür.” denildiğinden, sizden sonra kooperatife ortak olarak kaydedilen ortakların sizden daha az ödeme yapmalarının mümkün olamayacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Konut Bedellerinin Tespiti” başlıklı 61’inci maddesinde; “Arsa bedeli ile yapı masrafları ve yol, su, elektrik gibi müşterek tesis masrafları, okul, kütüphane, satış mağazaları, bahçe ve spor alanı gibi genel hizmet tesis bedellerinden her konuta düşecek olan miktar ile genel giderler ve yönetim masraflarından ortaklara düşecek paylar hesaplanmak suretiyle konutların geçici maliyetleri bulunur. Bundan sonra yönetim kurulu kararı ile oluşturulacak en az üç kişilik bir teknik heyet tarafından konutların yeri, yapı durumu ve sair özelliklerine göre kıymet takdir olunur.” Aynı Anasözleşmenin 62’inci maddesinde “Konutlar, maliyet bedelleri kesinleştikten sonra ortaklar veya temsilcilerinin katılımıyla noter önünde çekilecek kur’a ile dağıtılır.”, “Konut Bedellerinin Ödenmesi” başlıklı 63’üncü maddesinde ise; “Ortağın, bu anasözleşmenin 21’inci maddesi uyarınca yatırdığı paraların toplamı, konutun kesin maliyet bedelinden indirilerek geri kalanı genel kurulca kararlaştırılan taksitlere bağlanır. Bu taksitler için ortaklardan bono alınır.” hükümlerine yer verilmiştir.

Konunun yukarıdaki Kanun ve Anasözleşme hükümleri doğrultusunda değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

25. Ortaklık devir işleminin yönetim kurulunca kabul edilmesinin zorunlu olup olmadığı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 14.maddesinde; “Ortaklık devredilebilir. Yönetim kurulu, ortaklığı devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşıması halinde bu kişiyi ortaklığa kabul eder.” hükmüne yer verilmiş olup, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklığın Devri” başlıklı 17.maddesinde de; “Ortaklık yazılı olarak yönetim kuruluna bildirilmek suretiyle 10.maddedeki ortaklık şartlarını taşıyan kişilere devredilebilir. Yönetim kurulu bu şekilde ortaklığı devralan kişiyi ortaklığa kabulden

kaçınmaz. Devir halinde eski ortağın kooperatife karşı tüm hak ve yükümlülükleri yeni ortağa geçer, kooperatifçe bu devir sebebiyle taraflardan ayrıca bir ödemede bulunmaları istenemez.” denilmektedir.

Buna göre, Kanun ve anasözleşme hükümleri çerçevesinde, ...'un ortaklık şartlarını taşıyor olması halinde yönetim kurulunuzca devir işleminin tamamlanarak adı geçenin kooperatif ortaklığına kabulü gerekmektedir.

26. Yönetim kurulu kararı ile bazı ortaklardan aidat alınmamasına karar verilip verilemeyeceği:

İlgi yazınızda, kooperatifiniz ortağı olan 20 kişinin genel kurul toplantısında belirlenen aidatları, tapular dağıtılana kadar ödeme talep edilmeyeceği yönünde eski yönetim kurulunun kararına istinaden ödemekten imtina ettikleri belirtilmekte ve bu aşamada yapılması gerekenler hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23. maddesinde kooperatif genel kurul toplantısında kararlaştırılacak konular sıralanmış ve anılan maddenin 6. bendinde “Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktarı ve ödeme şartları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek” genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında sayılmıştır.

Diğer taraftan, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.04.1994 tarih ve Esas 2568, Karar 2729 sayılı kararında özetle; “Bazı ortakların sabit ve peşin aidat ödemeleriyle ortak alınmaları, ancak genel kurul kararıyla olur. Böyle bir karar yoksa, bu ortakların, diğer ortaklar gibi aidat yatırmaları gerekir.”denilmektedir.

Buna göre, ilgi dilekçenizde söz edilen 20 ortağın, daha evvel yapılan genel kurul toplantılarında kararlaştırılarak, bir sabit veya peşin ödeme grubu oluşturulmuş olması durumunda söz konusu aidatın bu ortaklardan talep edilemeyeceği, ancak bu minvalde bir genel kurul kararının olmaması halinde ise genel kurulca belirlenen aidat ödemelerinin bütün ortaklar için hüküm ifade edeceği açıktır.

Ayrıca 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 59/8. maddesinde; “Yönetim Kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamaz.” denilmekte ve bu fıkraya aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri için cezai sorumluluk öngörülmektedir.

27. Genel kurul kararının, aksine genel kurul kararı alınmadıkça geçerli olup olmadığı:

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 44’üncü maddesinin 11’inci bendinde, yönetim kurulunun görev ve yetkileri arasında; “Genel kuruldaki karar almak şartı ile kooperatifin taşınır ve taşınmaz mallarını satmak, rehine koymak” yetkisine yer verilmiştir.

Öte yandan, kooperatiflerin genel kurullarınca Kanun, anasözleşme ve iyi niyet esaslarına uygun olarak verilmiş kararların, sonradan başka bir genel kurul kararıyla değiştirilmediği ya da mahkeme tarafından iptal edilmediği sürece yürürlükte olması ve uygulanması gerekmektedir.

Ayrıca, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Kooperatifin Temsil ve İlzamı” başlıklı 46’ncı maddesinin ikinci ve son fıkralarında; “Yönetim kurulu, kooperatifi temsil ve kooperatif adına imza atmaya yetkili şahısları bir kararla tespit eder ve bu kararın bir noterlikçe onaylanmış bir sureti imzalarla birlikte tescil edilmek üzere Ticaret Sicili Memurluğuna verilir.

Gerektiğinde yukarıdaki fıkra hükmüne göre hareket edilerek imza yetkisine sahip kimseler değiştirilebilir” hükümleri bulunmaktadır.

Bu hükümler ışığında, Kooperatif Anasözleşmesinin 46’ıncı maddesinde belirtilen hükümler doğrultusunda yönetim kurulunca kooperatifi temsil ve kooperatif adına imza atmaya yetkili kimselerin alınan bir kararla tespit edilmişse ve kooperatifin genel kurul toplantısında yönetim kuruluna verilen “rehin koyma, taşınır mal alma ve satma yetkisi” belirli bir süreye bağlı değilse, yeni yönetim kurulunca tespit edilen kimseler için verilecek yetki belgelerinde de önceden genel kurulca verilen rehin koyma, taşınır mal alma ve satma yetkisinin bulunmasında 1163 sayılı Kanun hükümleri uyarınca bir sakıncanın olmadığı düşünülmektedir.

Ancak, 2004 yılında yapılan olağan genel kurul toplantısında yönetim kuruluna önceden verilen söz konusu görev ve yetkiler belli bir süreye bağlanmış ve bu süre dolmuş ise kooperatifin genel kurulunca alınacak bir karar doğrultusunda işlem yapılmasının uygun olacağı sonucuna varılmaktadır.

28. Bütçede harcama kalemleri arasında aktarım yapılıp yapılamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Anasözleşmesinin 23/1. maddesinde; “Bilanço, bilanço hesaplarının dökümü, gelir-gider farkı hesapları ile yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporları inceleyerek kabul veya reddetmek” görev ve yetkisi genel kurula verilmiştir.

Buna göre, yönetim kurulunca hazırlanan ve genel kurulca kabul edilen tahmini bütçede yer alan harcama kalemleri arasında yine genel kurulca yönetim kuruluna bu harcama kalemleri arasında para aktarma yetkisi verilmiş olması ve bir harcamaya ilişkin bütçede yer alan fasılda yeterli miktarda ödenek bulunmaması durumunda; genel kurulca miktar, oran, konu ve sair hususlarda verilen yetki çerçevesinde başka bir harcama kaleminden yine bahse konu yetki çerçevesinde yapılması düşünülen harcamayla ilgili harcama kalemine ödenek aktarımı yapılabilecektir

29. Genel kurulca belirlenen % 7’lik gecikme faizi uygulamasının uygulanamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/6 maddesinde sıralanan genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında “Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme şartları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek” hususu da yer almaktadır. Bu nedenle, yükümlülüklerini süresinde yerine getirmeyen ortakların borçlarına, genel kurul kararı doğrultusunda gecikme cezası uygulanabilmektedir.

Ancak, Kooperatifler Kanunu ve anasözleşmede gecikme cezasının oranına ilişkin herhangi bir alt veya üst sınır öngörülmemekle birlikte genel kurulda gecikme

cezası ile ilgili olarak alınacak kararların ve belirlenen gecikme cezalarının; ortaklar arasında ayrıcalık yaratmaması ve iyi niyet esasları ile uygulanabilir ve makul ölçütleri esas alması, dolayısıyla gecikme cezasının uygulanacağı borcun niteliği, kapsamı ve miktarının açıklığa kavuşturulmasının, bu konuda çıkabilecek tartışmalı işlemlerin önceden engellenmesini sağlamak açısından uygun olacaktır.

Öte yandan, genel kurulca belirlenen ve yasal olmadığı iddia edilen ödentilere yönelik genel kurul kararlarının, 1163 sayılı Kanununun 53. maddesi çerçevesinde iptal davasına konu edilmesi imkan dahilindedir.

30. Ortaklardan bileşik faiz alınıp alınamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda, ödemelerini geç yapan ortaklara gecikme cezası yürütüleceğine ilişkin bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, kooperatif ortaklarının ödemelerini geciktirmeleri halinde Kooperatifler Kanununun 23. maddesi çerçevesinde genel kurulca kararlaştırmak kaydıyla objektif esaslara dayalı olarak gecikme cezası alınması mümkün bulunmaktadır. Ancak, Kooperatif ortaklarının aidat ödeme borcunun cari hesap sözleşmesiyle ya da ortak açısından ticari iş mahiyetindeki ödünç sözleşmesiyle ilgisi bulunmadığından, faizin anaparaya eklenerek tekrar faiz (bileşik faiz) yürütülmesi uygun görülmemektedir.

31. Ortaklardan gecikme faizine ilişkin alınan genel kurul kararının her sene uygulanıp uygulanamayacağı ve bu karara yönelik genel kurulda karar yeter sayısının ne olduğu:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/6 maddesinde sıralanan genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında: "Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme şartları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek" hükmüne yer verilmiş olup, yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeyen ortaklara, genel kurul kararı doğrultusunda gecikme cezası uygulanabilmektedir. Bunun yanı sıra, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve anasözleşmede gecikme cezasının oranına ilişkin herhangi bir alt veya üst sınır öngörülmemiştir. Dolayısıyla gecikme cezasının oranına ilişkin belirleme tasarrufu da genel kurula aittir.

Öte yandan, gecikme cezasının hangi döneme ait ödentileri kapsamak üzere uygulanacağı konusuna genel kurul kararlarında bir açıklık getirilmemiş olması halinde; yıllık bütçelerin belirlenmesi sırasında ortakların yapacağı ödentiler kararlaştırıldıktan sonra ödentiler hakkında bir gecikme cezası öngörülmüş ise, söz konusu gecikme cezasının bütçede belirlenen ortak ödentilerinin ait olduğu dönemdeki parasal yükümlülükleri kapsamak üzere uygulanabileceği; parasal yükümlülüklerini aksatan ortaklar hakkında gecikme cezası uygulanmasına ilişkin olarak ayrı bir gündem maddesinde tüm ödenmesi gereken parasal yükümlülükler için gecikme cezası yürütülmesi öngörülmüş olması halinde ise bu kararın sonraki genel kurullarda değiştirilmediği sürece ileriki dönemlerde de uygulanabileceği düşünülmektedir.

Buna göre, anılan kooperatifin 2002 yılında gerçekleştirdiği genel kurul toplantısında gecikme cezasına ilişkin olarak almış olduğu karar, ayrı bir gündem maddesi çerçevesinde görüşülmek suretiyle ileriye dönük olarak tüm parasal yükümlülükleri kapsıyor ise 2002 yılından sonraki tüm parasal yükümlülükler için

uygulanabileceği, ancak o yılın tahmini bütçesi çerçevesinde alınmış bir karar ise sadece o yıla ait parasal yükümlülükler için uygulanabileceği düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinde gecikme cezalarına ilişkin özel bir nisap öngörülmemiş olup, konuya ilişkin sözkonusu kararın koopeartifiniz anasözleşmesinin 33. maddesine göre, oylama sırasındaki mevcudun yarısından fazlasının veya ortaklar cetvelinde imzası bulunanların yarısından fazlasının oyu ile alınması gerekmektedir.

32. Gecikme faizi oranının genel kurul kararı ile geçmişe yönelik düşürülüp düşürülemediği:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununda ödemesini geç yapan ortaklara gecikme cezası uygulanacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, kooperatif ortaklarının ödemelerini geciktirmeleri halinde, anılan Kanunun 23. maddesi ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/6. maddesine göre, genel kurulca karar alınmak şartıyla gecikme cezası alınması mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca, gerek Kooperatifler Kanunu gerekse örnek anasözleşmeye göre uygulanacak gecikme cezası oranıyla ilgili herhangi bir sınır bulunmadığından, genel kurulca tespit edilecek gecikme ceza oranının makul ölçüler içerisinde ve o günkü piyasa şartları dikkate alınarak tespit edilmesinin objektif iyi niyet kurallarına da uygun düşeceği düşünülmektedir.

Buna göre, genel kurulca belirlenen aidat ödemelerini geciktiren ortaklara uygulanan %6'lık gecikme cezasının anasözleşmenin 23/6. maddesi kapsamında %1'e indirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Öte yandan, genel kurulca geçmişe dönük gecikme cezası tahakkuklarında bütün ortaklara eşit olmak kaydı ile indirim yapılması ya da "faizlerin affedilmesi" uygulamaları, ödemelerini düzenli yapan ve hakkında hiç gecikme cezası uygulanmayan ortakların aleyhine haksız bir sonuç doğuracağından, bu uygulamanın Kanunda öngörülen "ortakların hak ve vecibelerde eşitlik" ilkesine uygun düşmeyeceği gibi hususlar ileri sürülerek bir iptal davasına konu edilebilmesi mümkün bulunmaktadır.

33. Genel kurulda avukat aracılığıyla temsil olunup olunamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Temsil" başlıklı 49. maddesinde; "Anasözleşmede açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle genel kurul toplantısında oyunu ancak bir başka ortağa kullandırabilir. Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz." hükmüne yer verilmiş, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Oy Hakkı ve Temsil" başlıklı 24. maddesinde ise; "Eş ve birinci derece (ortağın; çocuğu, anne ve babası, eşinin annesi ve babası) akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz." denilmiştir.

Dolayısıyla, ortak ya da birinci derece akraba dışındaki kimselerin, Noterden alınmış genel vekaleti dahi olsa, genel kurula katılma ve ortağı temsil etme hakkı bulunmamaktadır.

34. Hesap döneminin değişmesi halinde ara dönemin kooperatif genel kurulunda görüşülüp görüşülemeyeceği:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 45. maddesinde; Kooperatifler ve üst kuruluşlarının olağan genel kurul toplantılarının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunluluğu getirilmiş olup, anılan Kanunun Ek-2/2. maddesinde de ortakları 6 aylık süre içerisinde toplanacak şekilde olağan genel kurul toplantısına çağırmayan yönetim kurulu üyeleri için cezai yaptırım öngörülmüştür.

İlgi yazınızda, gerekli işlemler yapılarak ve genel kurul toplantısında karar alınarak mali yılbaşının Temmuz ayı başına alındığı belirtilmekle birlikte, özel hesap dönemi tayinine ilişkin olarak Maliye Bakanlığı nezdinde yapılması gereken işlemlerin yapıldığına ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır.

Buna göre, özel hesap dönemi tayinine ilişkin olarak girişimde bulunmak suretiyle gerekli işlemleri yapmış olmanız ve hesap döneminizin 1 Temmuz-30 Haziran olması durumunda, Kanunun 45. maddesinde olağan genel kurul toplantılarının her hesap devresi sonundan itibaren 6 aylık süre içerisinde yapılması öngörüldüğünden, kooperatifiniz olağan genel kurul toplantılarının 1 Temmuz-31 Aralık tarihi içinde yapılması gerekeceği ve görüşülemeyen 01.01.2006-30.06.2006 döneminin de 2007 yılı Temmuz veya Ağustos ayında yapılması planlanan olağan genel kurul toplantısında görüşülmesinin mümkün bulunduğu sonucuna varılmaktadır.

35. Tasfiye kararını ticaret siciline tescil etmemiş kooperatifte genel kurulu toplantıya çağırma sorumluluğunun kimde olduğu:

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45/1. maddesinde; "...olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur." denilmekte olup, aynı Kanunun Ek:2/2. maddesinde de genel kurulu olağan toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyelerinin bir aydan altı aya kadar hapis ve elli bin liradan beşyüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılacakları hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağırma nedeniyle Ek:2/2. maddede belirtilen cezai sorumluluk yalnızca yönetim kurulu üyeleri için öngörülmüş bir sorumluluktur.

Öte yandan, tasfiye sürecinde bulunan kooperatiflerin faaliyetleri tasfiye amacıyla sınırlı olduğundan, bunları faal kooperatifler gibi değerlendirme imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle, Bakanlığımızca Valiliklere (Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri) gönderilen 27.01.1992 tarih ve 1340 sayılı yazı ile infisah etmiş veya tasfiye halinde olan kooperatifler hakkında genel kurul toplantısına çağırma nedeniyle suç duyurusunda bulunulmasına gerek olmadığı bildirilmiş bulunmaktadır. Ancak, anılan kooperatifin tasfiye kararını ticaret siciline tescil ettirmemiş ve gerekli tasfiye ilanlarını da yapmamış olması nedeniyle tasfiye haline girdiği söylenemeyecektir. Bu nedenle, anılan kooperatifin genel kurullarını toplantıya çağırma yetkisi ve sorumluluğu yönetim kurulu üyelerindedir.

36. Münfesih durumda bulunan kooperatifte, görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya çağırılmamasından dolayı cezai sorumluluğunun bulunup bulunmadığı:

Genel kurulun toplantıya çağırılmasını düzenleyen 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 43. ve 44. maddelerine göre; kooperatifi olağan ve olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi icra organı olarak yönetim kurulu, yönetim kurulunun bu görevini yerine getirmemesi halinde sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin bağlı bulunduğu üst birlik, Bakanlığımız ve ortakların 1/10'unu oluşturan azlık tarafından çağrıda bulunulabileceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanununun 62. maddesiyle düzenlenen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının görev yaptıkları zaman diliminde gerçekleştirdikleri veya yapmak zorunda olup yapmadıkları iş ve işlemler sonucunda ortaya çıkacağı açıktır.

Bu nedenle, görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin, görev bitiminden sonraki genel kurul toplantıları için sorumluluklarından bahsedilemeyecektir.

Zira, münfesih durumda bulunan kooperatiflerin faaliyetleri tasfiye amacıyla sınırlı olduğundan, bunları faal kooperatifler gibi değerlendirme imkanı bulunmamakta olup, Bakanlığımızca Valiliklere (Sanayi ve Ticaret İl Müdürlükleri) gönderilen 27.01.1992 tarih ve 1340 sayılı yazı çerçevesinde, İl Müdürlüklerince, infisah etmiş veya tasfiye halinde olan kooperatifler hakkında genel kurul toplantısı yapmaması sebebiyle suç duyurusunda bulunulmamaktadır. Ayrıca, çağrının düzenlendiği Kooperatifler Kanununun 43. ve 44. maddeleri kapsamında, genel kurulu, yönetim kurulu haricinde toplantıya çağırarak çağrıya yetkili organların varlığı ve bu organlarca da genel kurulun çağrılabilmesi imkanı bulunmaktadır.

37. Süresi dolan yönetim kurulu tarafından genel kurulun toplantıya çağırılıp çağırılmayacağı:

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Çağrıya Yetkili Organlar" başlıklı 27'inci maddesinde, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin; kooperatifin yönetim kurulu veya gerektiğinde denetim kurulu, varsa kooperatifin ortağı olduğu üst birlik veya tasfiye memurları, ayrıca 4 ortaktan az olmamak kaydıyla mevcut ortakların 1/10'unun müştereken ve noter tebligatlı talebi üzerine yönetim kurulunda bulunduğu açıklanmıştır.

Buna göre, anılan Anasözleşme maddesi ile Afyonkarahisar 1. Hukuk Mahkemesinin 27.12.2007 tarihli 2007/461 sayılı kararı da gözetilerek; görev süresi dolmuş olsa bile kooperatifin mevcut yönetim ve denetim kurulu üyeleri, kooperatifi bağlayan ve taahhüt altına sokan hukuki işlemlerde bulunma yetkisine sahip olmamakla birlikte kooperatifin rutin işlemlerini (genel kurula çağrı, genel kurul tutanağını tescil ve ilan işlemleri, SSK primumu, kira, personel ücreti, elektrik-su bedeli gibi ödemeleri vb.) yapabilmekte, dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağırabilmektedir.

Bu itibarla, anılan Örnek Anasözleşmenin 27'inci maddesi hükümleri kapsamında adı geçen kooperatifin tescil edilmiş ve görev süresi 11.04.2007 tarihinde sona erdiği belirtilen mevcut yönetim veya denetim kurulunca genel kurulun toplantıya

çağrılması, bu çağrının da aynı anasözleşmenin “Çağrının Şekli” başlıklı 28’inci maddesi hükümlerine uygun şekilde yapılması mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca, yapılacak genel kurul toplantısının gündemine süresi biten yönetim ve denetim kurulu üyelerinin yerine yeni üyelerin seçilmesine ilişkin bir maddenin eklenmesi ve seçimlerin anasözleşmenin 33’üncü maddesi hükümlerine uygun şekilde yapılarak kooperatif organlarının oluşturulması gerekmektedir.

38. Genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin seçilememesi ve mevcut yönetim kurulunun görev süresinin bitmesi halinde genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılıp çağrılmayacağı:

Konuyla ilgili olarak, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 22.04.1992 günlü Esas 6350, Karar 5539 sayılı kararında özetle “Süresi biten yönetim kurulu üyelerinin, kooperatifin düzenli çalışmasını sağlamak için genel kurulu toplantıya çağırması yasaya uygundur” denilmektedir.

Buna göre, kooperatif organlarının oluşturulamadığı 30.06.2007 tarihli genel kurul toplantısından önce yapılan 24.02.2006 tarihli genel kurul toplantısında seçilen ve ... tarih ve ... sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilen tescil kayıtlarına göre kooperatifi temsil ve ilzama yetkili buldukları anlaşılan yönetim kurulu tarafından, olağanüstü genel kurul toplantısı için çağrı yapılması mümkün bulunmaktadır.

Ancak, 30.06.2007 tarihli genel kurul toplantısından önceki tescilli yönetim kurulu tarafından olağanüstü genel kurul toplantısı için çağrının yapılmaması halinde, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 44. ve Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmenin 27. maddesi hükümleri çerçevesinde; kooperatif ortaklarının en az 1/10’u tarafından müştereken ve noter tebligatı ile öncelikle yönetim kuruluna başvurulması, bu isteğin en az 10 gün içerisinde yerine getirilmemesi halinde sırasıyla denetim kurulu, varsa kooperatifin ortağı olduğu üstbirlik ile Bakanlığımıza başvurulması bu başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda Mahkemeye başvurarak genel kurulun bizzat toplantıya çağırılması için izin alınması mümkündür.

39. Dört yıl üst üste genel kurul toplantısı yapmayan kooperatifin son yönetim kurulu tarafından bu yıllara ilişkin genel kurul toplantısı çağrısı yapıp yapılamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81/6’ncı ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 85/6’ncı maddesinde, kooperatiflerin üç yıl olağan genel kurul toplantılarını yapmamaları dağılma sebebi olarak gösterilmiş olup bu durumda bulunan kooperatiflerin normal faaliyetlerini sürdürmesi mümkün görülmektedir.

Bu durum karşısında, Kanunda öngörülen dağılma sebeplerine bağlı olarak geçmiş yıllara ait bir genel kurul toplantısı yapılarak söz konusu kooperatiflerin dağılma durumunun tespiti ile tasfiyesine karar verilmesi, tasfiye memurlarının seçilmesi böylece tasfiye işlemlerinin sonuçlandırılarak Türk Ticaret Kanununun 449’uncu maddesi uyarınca, kooperatiflerin tüzel kişiliğinin Ticaret Sicilinden terkin edilmesi gerekmektedir.

Ancak, Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin 05.04.2004 tarihli E.2003/9286, 20004/3502 K. sayılı kararında özetle; “ Davalı kooperatif genel kurulunun Yasanın aradığı üç yıl üst üste toplanmama koşulu gerçekleşmiş ise de, anılan noksanlık gecikmeli de olsa 21.04.2002 tarihli genel kurul toplantısı ile giderildiğinden, bu kooperatifin dağıldığının tespitine karar verilemez.” denilerek kanunen dağılma halinde, makul sürede kooperatifin yapılmamış genel kurullarının yapılarak devamına karar verilmesi halinde kooperatifin dağılmış sayılmayacağı, dolayısıyla normal faaliyetine devam edebileceği yönünde hüküm bulunmaktadır.

Bu itibarla, yukarıda açıklanan gerekçelerle; kanunen dağılmış sayılan kooperatif ve üst kuruluşlarının, kuruluşta aranan asgari şartları kayıp etmemeleri şartıyla dağılma sebebini oluşturan genel kurul toplantılarını geç de olsa birlikte yapmaları ve faaliyetin devamına karar vermeleri bu durumu tescil ve ilan ettirmeleri ve süresi içinde bu tescile itiraz edilmemiş veya itirazın ilgili Mahkemece reddedilmiş olması halinde dağılma sebebini ortadan kalkmış olması nedeniyle Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin yukarıda belirtilen 05.04.2004 tarihli E.2003/9286, 20004/3502 K. sayılı kararı doğrultusunda S.S. ... Konut Yapı Kooperatifinin normal faaliyetine devam etmesi ve anasözleşmesinde öngörülen amaç ve faaliyetlerini yürütmesi, ekonomik gerekliliklere ve kooperatif ortaklarının menfaatlerine uygun düşmektedir.

Diğer yandan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Çağrıya Yetkili Organlar” başlıklı 27.maddesinde;

Genel Kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler.”

Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi ve sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına aynı şekilde yapılan başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda, istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler.” denilmektedir.

Bu nedenle, görev süresi sonra eren yönetim kurulunun kooperatifi taahhüt ve yükümlülük altına sokacak işlemler yapması kanunen imkan dahilinde olmamakla birlikte kooperatifin organsız kalmaması bakımından genel kurulu toplantıya çağrıları mümkün bulunmaktadır.

40. Azınlıkça genel kurulun toplantıya çağrılıp çağrılmayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 44. maddesinde, “Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından, yapı kooperatiflerinde de İmar ve İskan Bakanlığı tarafından Genel kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesi alabilirler” hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Çağrıya Yetkili Organlar” başlıklı 27. maddesinde ise “Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya

çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanmadığı takdirde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca toplantıya çağrılabilir. Ayrıca, 4 ortaktan az olmamak kaydıyla toplam ortak sayısının 1/10'unun isteği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun, müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi ve sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca aynı şekilde yapılan başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda, istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler." denilmektedir.

Buna göre, kooperatifi toplantıya çağırma konusundaki talebinizin Bakanlığımızca karşılanması mümkün olmamakla birlikte, Kanun ve anasözleşme hükümleri çerçevesinde kooperatif ortaklarının en az 1/10'unu oluşturan istek sahiplerince mahalli Mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alınması mümkündür.

41. Azınlık tarafından genel kurul toplantısının ne şekilde toplantıya çağırılacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 44. maddesinde; "Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim Kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından (...) Genel Kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesini alabilirler." denilmekte,

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 27. maddesinde ise "Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanmadığı takdirde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca toplantıya çağrılabilir. Ayrıca, 4 ortaktan az olmamak kaydıyla toplam ortak sayısının 1/10'unun isteği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun, müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi ve sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca aynı şekilde yapılan başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda, istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler." hükmü yer almaktadır.

Bu bakımdan, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 43 ve 44. maddelerinde belirtilen usul ve esaslara uyularak, dört ortaktan az olmamak şartıyla kooperatife kayıtlı bulunan ortakların en az onda biri tarafından genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılması istemiyle, öncelikle kooperatif yönetim kuruluna başvurulması, yönetim kurulu tarafından on gün içinde cevap verilmemesi veya başvurunun olumsuz sonuçlanması durumunda denetim kuruluna, sonuç alınamassa aynı ortaklar tarafından yine aynı istemle Bakanlığımıza başvurulması, Bakanlığımıza yapılan

başvurunun da olumsuz sonuçlanması durumunda ise mahalli mahkemeye başvurularak toplantıya çağırma izni alınması imkan dahilindedir.

42. Kat malikleri kurulu toplantısı ile site işletme kooperatifi olağan genel kurul toplantısının birleştirilip birleştirilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45'inci maddesinde olağan genel kurul toplantısının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır. Aynı Kanunun 26'ncı maddesi ile kooperatifiniz anasözleşmesinin 24'üncü maddesinde ise "Toplantı tarihinden üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir..." hükmü bulunmaktadır.

Bu kapsamda, kooperatifinizin genel kurul toplantısının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde kooperatife ortak olanların katılımıyla yapılması gerekmekte olup, bu toplantıya kooperatif ortağı olmayanlar katılamayacaktır.

Bu itibarla, kooperatifinizin genel kurul toplantısının Kooperatifler Kanununa göre yapılması, site yönetiminize ilişkin kat malikleri toplantısının ise Kat Mülkiyeti Kanununa göre yapılması gerekmekte olup, bu iki toplantının birleştirilerek tek bir toplantı olarak yapılması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, ilgili kanunlar çerçevesinde olmak üzere, her iki toplantının aynı günde kısa aralıklarla yapılması imkan dahilindedir.

43. Genel kurul gündemine madde ilave edilip edilemeyeceği:

Kooperatiflerin genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık esas olup, yapılacak toplantı gündemine madde ilave edilebilmesinin koşulları 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 46. maddesinde "...Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır." denilmek suretiyle açıklanmıştır.

Buna göre, toplantıdan önce gündeme madde ilave ettirilmek istenilmesi halinde, Kooperatifler Kanunu'nun 46/2'nci maddesinde belirtilen koşullar dahilinde, kooperatifle ilgili her türlü hususun gündeme alınması; toplantı sırasında gündeme madde ilave edilmek istenilmesi halinde ise, anılan Kanunun 46/3'üncü maddesinde belirtilen koşullar dahilinde ve ancak bu fıkrada sayılan 6 hususun ilave edilmesi halinde mümkündür

44. Yönetim kurulunun, haklarında açılan ceza davası nedeniyle genel

kurul toplantı gündemine seçim maddesinden önce azil veya göreve devamlı ilgili madde koymaması halinde yapılabilecekler:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56.maddesinin 1.fıkrasında, “Türk Vatandaşı olmak”, 3.fıkrasında “Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından ya da bu Kanun hükümlerine göre mahkum olmamak.” denilmek suretiyle yönetim kurulu üyeliklerine seçilecek ortaklarda aranan şartlar belirtilerek bu şartları taşımayan ortakların yönetim kurulu üyesi olamayacakları hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, anılan maddenin 3.fıkrasında da; “Haklarında yukarıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekle beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine madde konulur” denilmektedir.

Buna göre, yönetim kurulunun 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 56.maddesinin 1.ve 3.fıkra hükümleri çerçevesinde hareket ederek anılan maddede sıralanan suçlardan dolayı haklarında dava açılması halinde bunun gündeme konulması zorunlu olduğundan, gündemin buna göre belirlendiği ilk genel kurul toplantısında yönetim kurulunun azli veya göreve devamı hakkında karar alınması gerekmektedir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 46.maddesinin 2.fıkrasında, “Dörtten az olmamak üzere ortaklardan en az 1/10’u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.”; 3.fıkrasında ise, “Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortaklardan en az 1/10’unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, ... yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.” denilmektedir.

Bu itibarla, yönetim kurulunun gündeme madde ilavesi hususunda Kanunun emredici hükümlerine aykırı hareket etmesi durumunda, kooperatif ortaklarının 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 46.maddesinin 2. ve 3.fıkralarına göre hareket etmeleri imkan dahilindedir.

45. Bakanlık Temsilcisi katılmadan veya görevlendirilmeden genel kurul toplantısı yapılıp yapılamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 87.maddesinde; “Genel kurul toplantıları Bakanlık Temsilcisinin huzuru ile açılır ve devam eder. İdare, bildirilen günde temsilci bulunmasını sağlar.Ancak usulüne uygun müracaat yapıldığı halde, temsilci toplantıya gelmez ise toplantı icrasını temin etmek üzere, mahalli idare amirine durum bildirilir.

Temsilci yine gelmez ise bir saat sonunda toplantıya başlanır” hükmüne yer verilmiş olup, kooperatiflerin genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcilerinin hazır

bulunması yasal bir zorunluluk olmasa da, genel kurul öncesi Bakanlık temsilcisi talebi yasal bir zorunluluktur.

46. Genel kurulda açılışın yapılmasından sonra toplantı nisabının kaybedilmesi halinde ikinci toplantının ne şekilde yapılacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45/2. maddesindeki; “Genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır.” denilmiş, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Toplantının Açılması ve Başkanlık Divanı” başlıklı 34. maddesinde de; “Genel kurul toplantısı; Bakanlık temsilcisi bulundurulması hususunda usulüne uygun başvurunun ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun değişik 87. maddesine göre işlem yapıldığının tespiti ile toplantı nisabının sağlanması üzerine ve çağrıyı yapan organca yetkili kılınan kişiler tarafından açılır. Müteakiben bir genel kurul başkanı ile kararlaştırılacak sayıda sekreter üye ve gerektiğinde oy toplayıcı üye seçilir. Genel kurul başkan ve üyelerinin, ortaklardan veya kooperatifin üst kuruluşlarının temsilcileri arasından seçilmesi şarttır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yine Anasözleşmenin “Çağrının Şekli” başlıklı 28. maddesinde; “ ...çağrının toplantı gününden en az 25 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin bildirilmesi zorunludur. Çağrıda birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantıların tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirim gerek kalmaksızın bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az 7 ve en fazla 30 gün süre bulunması gerekir.” denilmektedir. “Görüşme ve Karar Nisabı” başlıklı 33. maddesinde ise; “... Genel kurulda kararlar ortaklar cetvelinde imzası bulunanların yarıdan fazlasının oyu ile alınır.” hükmü yer almaktadır.

Kooperatifinizin 02.07.2006 tarihli genel kurul toplantısında görevli Bakanlık Temsilcilerinin raporunda; “Saat 09.00 itibariyle kimlik kontrolü yapılarak ortakların salona alındığı ve bu işlemin saat 14.15’de sonuçlandırıldığı, bunun üzerine toplantının yapılabilmesi için anasözleşmede belirtilen nisabın bulunduğu Bakanlık Temsilcileri tarafından açıklandığı ve toplantının yönetim kurulu başkanı tarafından açıldığı, ancak, divanın seçimi sırasında çıkan olaylar üzerine 1049 olan toplantı nisabının 412’ye düştüğü, dolayısıyla Anasözleşmenin 33. maddesinde belirtilen karar nisabının da kalmadığı, bunun üzerine gerekli açıklama yapılarak, toplantının ertelendiğine ilişkin müşterek imzalı tutanak tanzim edildiği,” hususlarına yer verilmektedir.

İlgi dilekçenizde ve Bakanlık Temsilcilerinin raporunda da belirtildiği üzere, yeterli çoğunluğun sağlanmasını takiben, Anasözleşmenin 34. maddesi uyarınca açılışın yapıldığı, ancak divan oluşturulmadığı ve karar nisabının bulunmadığı için herhangi bir karar alınamadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla toplantı nisabının sağlanarak, toplantının açılmasına rağmen, herhangi bir karar alınmadığı, bu nedenle toplantı yapıldığının kabulü gerektiği ve çağrıda belirtilen ikinci toplantının yapılmasının uygun olmadığı, yapılacak yeni bir toplantının ise Anasözleşmenin 28. maddesine göre yeni bir çağrı ile mümkün olabileceği sonucuna varılmıştır.

47. Genel kurul toplantısında oyların gizli veya açık kullanılması hakkında herhangi bir karar mevcut değilken, oylamanın açık yapılıp yapılamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 35. maddesinde; “Oylamalar el kaldırmak suretiyle yapılır. Ancak genel kurula katılanların yarısından fazlasının talebi halinde gizli oya başvurulur.”denilmektedir.

Bu durumda aslolan oylamanın açık yapılmasıdır ve açık oylama yapılacağı hususunda ayrıca bir karara ihtiyaç bulunmamaktadır. Oylamanın gizli yapılabilmesi hususunda ise genel kurul toplantısına katılanların yarısından fazlasının talebi gerekmektedir.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 53. maddesindeki şartlar dahilinde, Kanun, anasözleşme ve iyi niyet kurallarına aykırı olduğu düşünülen genel kurul toplantısının iptali için kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye iptal davası açılması mümkün bulunmaktadır.

48. Genel kurul toplantısında yönetim ve denetim kurulu faaliyet raporları ile bilanço ve gelir-gider tablosunun ibra edilmemesi ve hesap tetkik komisyonunun da kurulmaması üzerine yeni seçilen yönetim kurulunca yapılması gereken işlemler:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun 341. maddesinde “Umumi heyet; idare meclisi azaları aleyhine dava açılmasına karar verirse yahut dava açılmamasına karar verilip de esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri dava açılması reyinde bulunursa, şirket, bu karar veya talep tarihinden itibaren bir ay içinde dava açmaya mecburdur. Bu müddet geçirilmesiyle dava hakkı düşmez. Murakıpların ve alacaklıların vekilinin mesuliyeti hakkındaki hükümler mahfuzdur. Şirket namına dava açmak, murakıplara aittir. Ancak azlığın reyyle dava açılması halinde, azlık, murakıplar dışında bir vekil tayin edebilir. Dava açılması reyinde bulunan pay sahipleri hisse senetlerini şirketin zarar ve ziyanına karşı teminat olarak davanın sonuna kadar merhun kalmak üzere muteber bir bankaya yatırmaya mecburdurlar. Davanın reddi halinde pay sahipleri yalnız şirkete karşı tazminat ile mükelleftirler.” denilmektedir.

Bu itibarla, genel kurulca ibra edilmeyen sorumlular hakkında Türk Ticaret Kanununun 341. maddesi gereğince yine genel kurulca hukuki sorumluluk davası açılması yönünde karar alınması mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca, Kooperatifler Kanununun 98. maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun 359. maddesinde; “Murakıplar, kanun veya esas mukavele ile kendilerine yükletilen vazifelerini hiç veya gereği gibi yapmamalarından doğan zararlardan dolayı kusursuz olduklarını ispat etmedikçe müteselsilen mesuldürler. Bu mesuliyet hakkında 309 ve 341. maddeler hükümleri tatbik olunur.” denilmekte olup, Türk Ticaret Kanununun 309 ve 341. maddelerinde ise doğan zararlara ilişkin ortakların dava açabilecekleri öngörülmektedir.

Bu itibarla, konunun yukarıda açıklanan hukuki prosedürler dikkate alınarak yönetim ve denetim kurullarınızca değerlendirilmesi uygun olacaktır.

49. Genel Kurul gündemine ilave edilecek hususa ilişkin karar nisabına uyulmaması sonucu genel kurul toplantısının iptalinin istenilip istenilmeyeceği:

Kooperatiflerin genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık esas olup, gündeme madde ilave edilebilmesinin koşulları 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 46. maddesinde "...Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır." denilmek suretiyle açıklanmıştır.

Buna göre, toplantı açıldığında gündeme madde ilave edilmek istenilmesi, anılan Kanunun 46/3. maddesinde belirtilen şartlar ve nisap dahilinde mümkün bulunmakta olup, Kanunun anılan maddesi hükmü gereğince hesap tetkik komisyonu kurulması hususunun gündeme alınarak görüşülebilmesi için genel kurula katılan ortakların yarısından bir fazlasının kabulü gerekmektedir.

Oysa, genel kurul toplantısının açılışında 28 (18 asil, 10 vekil) ortağın bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda, hesap tetkik komisyonu kurulabilmesi için en az 15 ortağın kabul oyu kullanması gerekmekte olup, toplantıda bu karar nisabına ulaşılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesindeki şartlar dahilinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye iptal davası açılması mümkün bulunmaktadır.

50. Usulüne uygun çağrı yapılmayan genel kurul toplantısının iptalinin istenilip istenilemeyeceği:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesine göre, toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden pay sahiplerinin, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan gündem başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurmaları imkan dahilindedir.

Öte yandan, Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin konu üzerinde aldığı bazı kararlar özetle aşağıda belirtilmektedir.

- Usulsüz çağrı, genel kurul kararlarının iptalini gerektirmez. Ancak çağrılmayan ortağa, genel kurulda alınan kararlara muhalif kalıp, keyfiyeti tutanağa geçirme

koşulları aranmaksızın iptal davası açma hakkını bahşeder. (Y.11.HD., 22.11.1994, E. 4427/K.8897)

- Genel kurul çağrısındaki usulsüzlük, butlan nedeni olmayıp, bir iptal nedenidir. (Y.11.HD., 27.02.1997, E. 268/K.1142)

Buna göre, çağrısının usulü dairesinde yapılmadığı iddia edilen söz konusu toplantı için 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesindeki şartlar dahilinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye iptal davası açılması mümkün bulunmaktadır.

51. Oy çokluğu ifadesi ile alınan genel kurul kararlarının durumu ve iptal edilebilip edilemeyeceği:

İlgi dilekçenizde, kabul, red ve çekimser oy sayılarının miktarı belirtilmeden “oy çokluğu” ifadesiyle alınan genel kurul kararlarının geçerli olup olmadığı ile bu şekilde alınan kararların yok hükmünde sayılıp sayılmayacağı hususunda bilgi talep edilmektedir.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Görüşme ve Karar Nisabı” başlıklı 33. maddesinde; “Genel kurulun toplanabilmesi ve gündemdeki konuların görüşebilmesi için, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/4'nün şahsen veya temsilen toplantıda hazır bulunması şarttır. İlk ve müteakip toplantılarda aynı nisap aranır. Genel kurulda kararlar, ortakların en az 1/4'ünün hazır olması şartıyla oylama sırasındaki mevcudun yarıdan fazlasının oyu ile alınır...”; 37. maddesinde de, “Kanun ve anasözleşmeye uygun surette toplanmış genel kurulda alınan kararlar, toplantıda bulunmayanlar veya aleyhte oy kullananlar hakkında da geçerli ve bağlayıcıdır.” denilmektedir.

Kooperatifler mevzuatında genel kurul toplantısında alınan kararların “yok hükmünde” kabul edilebilmesi için bu kararların Kanunun emredici hükümlerine aykırı olması gerektiğinden, toplantı nisabı sağlanmadan alınan kararlar, temsile ilişkin hükümlere uyulmaksızın alınan kararlar, karar nisabına uyulmaksızın alınmış kararlar, Kanun düzenine aykırı kararlar, ahlaka ve adaba aykırı kararlar, ortakların şahsi kazanılmış haklarını ortadan kaldırmaya veya kısıtlayıcı kararlar, geçerlilik şartlarına uyulmaksızın yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararlar, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile temsile yetkili olanların sorumluluklarını bertaraf edici kararların “yok hükmünde” olduğu mütalaa edilmektedir.

İlgi yazınız ve eki genel kurul toplantı tutanağının incelenmesinden, anılan toplantıya Bakanlık Temsilcisinin katıldığı ve Bakanlık Temsilcisi ve ortaklar tarafından oy çokluğu ile alınan kararlarda nisabın sağlanmadığı yönünde muhalefet şerhi de konulmadığı anlaşıldığından, gündem maddelerinin görüşülerek kabul edilmesindeki asgari sayıyı ifade eden “oy çokluğu” ibaresi ile alınan bu kararların; muhalif ve çekimser ortak sayısının belirtilmemesinden dolayı “yok hükmünde” sayılmayacağı, ancak iptal kararına konu edilebileceği düşünülmektedir.

Diğer taraftan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 53. maddesine göre, toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini

yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden pay sahiplerinin, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan gündem başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurmak suretiyle iptal davası açmaları imkan dahilindedir.

52. Genel kurul toplantısının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca iptal edilip edilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Kooperatif Anasözleşmelerine göre, Kanun ve Anasözleşme hükümlerine uygun olmayan genel kurul toplantılarının iptali yönünde Bakanlığımızın bir yetkisi bulunmamakta olup, anılan Kanunun 53'üncü maddesi hükmü çerçevesinde ilgili Mahkemede iptal davası açılması imkan dahilindedir.

53. Yönetim kurulu yedek üyeliğine seçilenlerin kooperatifin ortağı olmaması durumunda yönetim kurulu asil üyeliklerine seçilenlerle oluşturulan yönetim kurulunun yetkili organ olarak tescil edilip edilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55. maddesinde, "Yönetim Kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır."; 65. maddesinde, "Genel kurul, denetleme organı olarak en az bir yıl için bir veya daha çok denetçi seçer. Genel kurul yedek denetçiler de seçebilir. Denetçilerin ve yedeklerinin kooperatif ortaklarından olması şart değildir." hükümlerine yer verilmektedir.

Buna göre, kooperatiflerde yönetim kurulu üyelerinin kooperatif ortağı olmaları gerektiği, denetim kurulu üyeliklerinde ise böyle bir şartın bulunmadığı hususu açıktır.

Öte yandan, anılan Kanunun 56. maddesinde, "Üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir." hükmü yer almaktadır.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 42. maddesinde ise, "Yönetim kuruluna seçilen üye sayısı kadar da yedek üye seçilir." ; 52. maddesinde, "Genel Kurulca, en az bir yıl için ortaklar arasından veya dışarıdan en az iki veya daha fazla denetim kurulu üyesi ile bir o kadar da yedeği seçilir." denilmektedir.

Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin üyelik şartlarının araştırılması görevinin kanunla kooperatif denetim kuruluna verilmesi ve yönetim kurulu asil üyeliğine seçilenlerin üyelik şartlarına ilişkin bir tereddütün de bulunmamasından dolayı, yönetim kurulu yedek üyeliğine ortak olmadığı ifade edilen iki kişinin seçilmesi ... tarihli genel kurul toplantısına ilişkin kararların tesciline engel teşkil etmemektedir.

54. Genel kurul kararlarının ne kadar sürede tescil edileceği:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Genel Kurul Kararlarının Tescili ve İlanı" başlıklı 40. maddesinde "Toplantıya çağrının usulüne uygun yapıldığını gösteren belgeler ile ortaklar cetveli ve genel kurul tutanağı toplantı tarihinden itibaren 15 gün içinde Ticaret Sicili Memurluğuna verilmekle birlikte gerekli tescil ve ilan işlemi yaptırılır" hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Kanununun 98.maddesi yollaması ile gidilen Türk Ticaret Kanununun 378.maddesinde; genel kurul tutanağının noterce tasdikli bir örneğinin yönetim kurulu tarafından ticaret siciline verilmesi ve tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilan ettirilmesi gerektiği belirtilmiş, aynı Kanununun 32.maddesinde de “Kanunda aksine hüküm olmadıkça, tescile talep müddeti on beş gündür” denilmiştir.

Söz konusu tescil süresi hukuk usulü bakımından hak düşürücü bir süre veya zaman aşımı süresi olmamakla birlikte, tescile tabi hususların bir an önce tescilinin yaptırılarak kooperatifin gerçek durumunun iyi niyetli 3. kişilere duyurulmasını amaçlamaktadır.

Öte yandan, Örnek Anasözleşmenin “Bakanlığa Gönderilecek Belgeler” başlıklı 41. maddesinde de “Toplantı gününden itibaren en geç bir ay içinde, yönetim ve denetim kurulları raporları ile bilanço ve gelir-gider cetvelleri, genel kurul toplantı tutanağı ile ortaklar cetvelinin ve istenebilecek diğer belgelerin onaylı birer örneği, kooperatifin ticaret siciline tescil edildiği yerdeki İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü'ne tevdi edilir.” denilmektedir.

Dolayısıyla, genel kurul toplantısının tamamlanmasından sonra toplantı tutanağının birden fazla suretinin çıkarılarak taraflarca imzalanması, bir suretinin Bakanlık Temsilcisine teslim edilmesi ve toplantıya katılan Bakanlık Temsilcisinin görev yazısının veya genel kurul toplantısı için Bakanlık Temsilcisinin görevlendirilmemiş veya katılmamış olması halinde bu durumu belirten yazının ilgili Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğünden temin edilmesi, ayrıca ilgili Ticaret Sicili Memurluğunca talep edilen noter tasdikli genel kurul toplantısı tutanağının bir sureti ile diğer evrakların birlikte genel kurul toplantısı tarihinden itibaren 15 gün içinde ilgili Ticaret Sicili Memurluğuna verilerek tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilan ettirilmesi zorunludur.

Bu itibarla, öncelikle tescil ve ilana ait işlemlerin tamamlanması ve sonrasında genel kurul kararları ile diğer hususların yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi'nin bir örneği ile birlikte Örnek Anasözleşmenin 41.maddesinde belirtilen belgelerin birer örneğinin de toplantı gününden itibaren en geç bir ay içerisinde yazılı olarak ilgili Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

55. Turizm Geliştirme Kooperatiflerinde yabancı uyruklu olan ortakların yönetim ve denetim kurulu üyesi olup olamayacağı:

2644 Sayılı Tapu Kanununun 35.maddesinde belirtilen karşılıklılık ilkesi uyarınca yabancı uyruklu gerçek kişilerin Türkiye'de belediye hudutları dahilinde, askeri yasak bölge ve güvenlik bölgeleri dışında bulunan taşınmaz malları satın almaları mümkündür.

Bu itibarla, Kanunun yukarıda belirtilen kısıtlayıcı hükümleri çerçevesinde bu kişiler Konut Yapı Kooperatiflerine ve Turizm Geliştirme Kooperatiflerine, Anasözleşmenin 10.maddesindeki diğer şartları taşımaları halinde doğrudan ya da devir yoluyla ortak olabileceklerdir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56.maddesinde yönetim kurulu üyelerinin, 65/3.maddesinde de denetim kurulu üyelerinin üyelik şartları

belirlenmiş olup; her iki maddeye göre bu üyelerin “Türk vatandaşı olmak” şartına haiz olmaları gerekmektedir.

Buna göre, kooperatif ortağı olan yabancı uyruklu kişiler Tapu Kanununun 35.maddesi çerçevesinde ve karşılıklık ilkesi gereği taşınmaz sahibi olabilecekler ancak, ortağı oldukları kooperatiflerin yönetim ve denetim kurullarında görev alamayacaklardır.

56. Tüzel kişilerin ne şekilde yönetim kurulu üyesi olacakları:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55.maddesinin son fıkrasında; “Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir” hükmü yer almaktadır.

Buna göre, adı geçen kooperatifin yönetim kurulu üyeliğine üniversitenizi temsilen atanacak olanın isminin kooperatife bildirilmesi ve durumun kooperatifçe Ticaret Siciline tescil ettirilmesi gerekmektedir.

57. Aynı türde iki kooperatifte aynı kişinin yönetim kurulu üyesi olup olamayacağı:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun “Üyelik şartları ve ücret” başlıklı 56. maddesinde, yönetim kuruluna seçilecek kişilerde aranacak şartlar belirtilmekte ve bu şartlar arasında “Aynı türde başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak” hükmüne yer verilmektedir.

Ayrıca anılan maddede “Üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir.” denilmekte ve bu fıkraya aykırı hareket eden kooperatif ve üst kuruluşlarının denetim kurulu üyelerinin, 3476 Sayılı Kanunun 26. maddesi ile eklenen Ek 2/3. madde gereğince cezalandırılacakları öngörülmektedir.

Buna göre, konunun yukarıdaki hüküm çerçevesinde değerlendirilerek işlem yapılması ve yapılacak işlemin sonucundan Bakanlığımıza bilgi verilmesini rica ederim.

58. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ortağının vadesinde ödenmeyen kredi borcu için icra takibe alınması yönetim kurulu üyeliğine seçilmesine mani olup olmadığı:

Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 43’üncü maddesinin 6’ncı bendinde, yönetim kurulu üyelik şartlarından biri olarak;

“Asaleten ve kefaleten kredi borcunu vadesinde ödememesinden dolayı icrai takibe uğramamış olmak” şeklinde hüküm bulunmakta iken, Bakanlığımızın 06.12.2000 tarihli 2000/151-167 sayılı Olur’u ile kooperatiflerin Anasözleşmelerinin 43’üncü maddesi hükmünün;

“Asaleten ve kefaleten kredi borcu icrai takip tamamlanarak icra memurluğu ya da mahkeme aracılığıyla tahsil edilmiş olmamak” şekline dönüştürülmesine izin verilmiştir.

Dolayısıyla, bu değişikliği usulüne uygun olarak kabul etmiş ve Ticaret Sicilinde tescil ettirmiş olan kooperatiflerde Anasözleşmenin bu hükmünün uygulanacağı yönetim kurulu üyesinin görevinin sona ermesi için;

- 1 - Asaleten ve kefaleten vadesinde ödenmemiş borcu olması,
- 2 - İcra takibi yapılmış ve tamamlanmış olması,
- 3 - Borcun icra memurluğu veya mahkeme aracılığıyla tahsil edilmiş olması, şartlarının birlikte gerçekleşmesi gereklidir.

Buna göre, değişiklikten önceki uygulamada bir ortağın kullandığı ya da kefalet ettiği bir krediden doğan borcunun icrai takibe aktarılması anından itibaren yönetim kurulu üyeliği şartlarından birini doğrudan kaybetmesi söz konusu iken, yapılan bu değişiklik sonrasında, ortakların kredi borçlarının takibe aktarılması, takibin başlaması ve kesinleşmesi ya da takibin devam etmekte olması halleri üyelik şartını kaybettirmemekte olup; yönetim kurulu üyeliği şartının kaybı hali yalnızca, zorla tahsilatı gösteren ve icra takibindeki borcun icra memurunca tahsil edilmesi veya icra veznesine yatırılması yahut mahkeme aracılığı ile tahsiline (infazına) bağlanmış bulunmaktadır.

Bu itibarla, ilgi yazınız ve eklerinin incelenmesinden; ...'ün vadesinde ödenmeyen kredi borcunun, icra takibine aktarıldığı 18.10.2007 tarihinde (bu konuda kendisine tebligatın yapıldığı 26.10.2007 tarihinden önce) kredi takibinin bulunduğu Banka veznesine yatırıldığı ve İcra Müdürlüğüncü bu konuda herhangi bir işlem (haciz) yapılmadan takipsizlik nedeniyle söz konusu dosyanın işlemde kaldırıldığı anlaşıldığından, ilgi yazınızda adı geçen ...'ün; Örnek Anasözleşmenin 43/6.maddesi şartı dışındaki diğer seçilme şartlarının da taşınması kaydıyla yapılacak seçimli genel kurul toplantısında kooperatifin yönetim kurulu üyeliğine aday olmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

59. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi yönetim kurulu üyesinin kefil olduğu kredinin icrai takibe alınması yönetim kurulu üyeliğine engel teşkil edip etmediği:

Merkez Birliğiniz Müfettişi ve Müfettiş Yardımcısı ... tarafından düzenlenen ... tarihli ... sayılı İnceleme Raporu'nda; anılan kooperatifin yönetim kurulu üyesi ... ile ...'in kefaleten olan borçlarına karşılık haklarında kooperatif yönetim kurulu üyeleri tarafından icra takibi yapıldığı belirtilmiştir.

Öte yandan, ilgi ...'de kayıtlı yazınız ve eki belgelerden ise, ...'nin kefil olduğu kredi borcunun icraya intikal ettirildiği, ancak adı geçen icrai takip sürerken borcunu defaten kooperatifin T.Halk Bankası Zonguldak Şubesindeki hesabına yatırdığı anlaşılmaktadır.

Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Seçilme Şartları" başlıklı 43/6'ncı bendinde yönetim kurulu üyelik şartlarından biri olarak; "Asaleten ve kefaleten kredi borcu icrai takip tamamlanarak icra memurluğu ya da mahkeme aracılığıyla tahsil edilmiş olmamak" şartı yer almaktadır.

Bu durumda; yönetim kurulu üyeliği şartlarından biri olan bu hususun;

- 1-Yönetim kurulu üyesinin; asaleten ve kefaleten kredi borçlusu olması,
 - 2-Bu borcun vadesinde ödenmeyerek icrai takibe başlaması ve takibin kesinleşmesi,
 - 3-İcrai takibin neticesi olarak icra memurluğu ya da mahkeme aracılığıyla borcun,
 - 4-icra takip dosyasına yatırılması yani icrai bir tahsilat olması
- aşamalarının tamamlanması halinde ortaya çıkacağı kabul edilmelidir.

Ancak, icrai takip devam ederken borçlunun alacaklıya (kooperatife) ya da alacaklının banka hesabına borcunu yatırması ve bunun üzerine alacaklının bu ödemeyi kabul ederek icra takibini durdurması halinde icrai takibin tamamlanmamış ve icra memurluğu ya da mahkemece tahsilat yapılmamış olacağı da açıktır.

Bu itibarla, yazınızda yer verilen tahsilatın kooperatifin banka hesabına yatırılması suretiyle yapıldığı ve borcun kapatıldığı görülmekle birlikte konunun Merkez Birliğiniz Müfettişlerince değerlendirilerek icra takibinin ne şekilde kapatıldığına anlaşılması ve sonucuna göre işlem yapılmasında yarar görülmektedir.

60. Yönetim kurulu üyelerinin ortakların bilgi edinme başvurularına cevap vermemeleri durumunda bir sorumluluklarının bulunup bulunmadığı:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 24. maddesinde; ortakların bilgi edinme hakkının, anasözleşme veya kooperatif organlarından birinin kararıyla bertaraf edilemeyeceği veya sınırlandırılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan; 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 25. maddesinde; “Kooperatifin ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili hususların tetkiki, genel kurulun açık bir müsaadesi veya yönetim kurulunun kararı ile mümkündür. İncelenmesine müsaade edilen defter ve vesikalardan öğrenilecek sırlar hariç olmak üzere, hiçbir ortak kooperatifin iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir. Her ortak ne suretle olursa olsun öğrenmiş olduğu kooperatife ait iş sırlarını, sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsa dahi daima gizli tutmak zorundadır...” hükmüne yer verilmektedir.

Buna göre; bilgi edinme hakkı çerçevesinde yönetim kurulunca verilmesi zorunlu bilgi ve belgelerin dışında kalanlar için genel kurulun izni veya yönetim kurulunun kararı gerekmektedir.

61. Yönetim kurulunun en az ayda bir defa yapılmamasının sorumluluğunun olup olmadığı:

Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin usul ve esaslar, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Görev Bölümü ve Toplantılar” başlıklı 45. maddesinde açıkça düzenlenmiş olup, yönetim kurulu toplantılarının en az ayda bir kez yapılması gerektiğine hükmedilmiştir.

Konuya ilişkin yönetim kurulunun anasözleşmede öngörülen sürede toplanmaması durumunda herhangi bir cezai sorumluluğu bulunmamaktadır. Ancak toplantının yapılmaması sonucunda kooperatifin bir zarar uğraması halinde sorumlular

hakkında Türk Ticaret Kanununun 341. maddesi gereğince hukuki sorumluluk (tazminat) davası açılması imkan dahilindedir.

62. Yönetim kurulu toplantılarının herhangi bir adreste yapılıp yapılamayacağı:

Konut Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesinin 45. maddesinde, kooperatif yönetim kurulu toplantılarının kooperatif merkezinde yapılacağı ancak, üyelerin çoğunluğunun onayı ile başka bir yerde yapılmasının da mümkün olduğu belirtilmektedir.

Buna göre, yönetim kurulu, kooperatifin faaliyetinin sürdürülmesi amacıyla rutin işleri yapmakla yükümlü bulunduğundan, bu işlerle ilgili toplantılarının yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun uygun bulması halinde kooperatif merkezi dışında, herhangi bir yerde yapılması ve ticaret siciline adres değişikliğine ilişkin gerekli tescil işlemleri yapılmak kaydıyla kooperatif adresinin değiştirilmesi mümkündür.

63. Yönetim kurulu seçimine ilişkin alınan genel kurul kararının yürürlüğünün durdurulmasından dolayı kooperatif faaliyetlerinin kim tarafından yürütüleceği, bunların para toplamak ve genel kurulu toplantıya çağırmak işlemlerini yapip yapamayacakları:

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 15.5.1970 günlü, E: 1969/5644, K: 1970/4549 numaralı kararına göre; "yönetimin işlemleri hakkında verilen yürütmenin durdurulması kararları, verildiği anda ve kendiliğinden sonuç doğurur; yürütülmesi durdurulan işlem ile ona bağlı olan ve ondan sonra yapılan tüm işlemleri dava sonuna kadar ortadan kaldırır; yönetimi, yürütmesi durdurulan işlemde önceki hukuksal durumu sağlamakla yükümlü kılar. Bu kararlar, dava sonuçlanmadıkça, aynı konuda yeni bir işlem yapma ya da eylemde bulunma olanağını da ortadan kaldırır." denilmektedir.

Buna göre yürütmenin durdurulması kararları kendiliğinden sonuç doğuran, dava konusu işlem ile birlikte o işleme bağlı bulunan ve onu takip eden tüm işlemleri de dava sonuna değin ortadan kaldıran kararlardır.

Dolayısıyla, söz konusu yürütmeyi durdurma kararı 16.03.2008 tarihli genel kurul toplantısında yapılan seçim işleminin yürürlüğünü dava neticeleninceye kadar durdurmuş bulunmaktadır. Eski yönetim kurulunun da yetki süresinin tamamlandığı gözönüne alındığında, kooperatifi taahhüt altına sokan ve borçlandırıcı işlemlerin haricinde genel kurulun toplantıya çağırılması, ortak aidatlarının toplanması gibi rutin faaliyetleri yürütmek üzere kooperatifi temsil ve ilzama eski yönetimin yetkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, yürütmenin durdurulması kararı bir tür "tedbir" olup, amaç, iptal davası sonuçlanana kadar dava konusu işlemin hukuksal sonuçlarını göstermesini engellemektir. Dolayısıyla, yürütmenin durdurulması kararı dava konusu işlemin hukuksal varlığını sona erdirmez; onu askıya alıp, dava sonuçlanana kadar hareketsiz kalmasını sağlar.

Bu nedenle, kooperatifin eski yönetim kurulunca kooperatif faaliyetlerinin devam etmesini sağlamak amacıyla, 16.03.2008 tarihli ve yürürlüğünün durdurulmasına ilişkin

mahkeme kararı bulunan genel kurul kararlarından önce alınan genel kurul kararlarına uyularak, aıdat hesaplarına işlenmek suretiyle ortaklardan para tahsil edilmesi mümkün olup, kooperatifi taahhüt ve yükümlülük altına sokacak işlemlerin yapılamayacağı açıktır.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanununun 45 ve Anasözleşmenin 25'inci maddesi gereğince olağan genel kurul toplantılarının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde (1 Ocak — 30 Haziran) ve en az yılda bir defa yapılması zorunluluğu getirilmiş olup, ortakları yasal süre içinde toplanacak şekilde olağan genel kurul toplantısına çağırılmayan yönetim kurulu üyeleri için cezai yaptırım öngörölmüştür.

Kooperatifler Kanununun 43. maddesine göre; yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ veyahut gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler.

Buna göre, kooperatifi temsil ve ilzama ilişkin yetkinin halen kooperatifin eski yönetim kurulu üyelerinde bulunduğu anlaşıldığından, kooperatifin genel kurul toplantısına ilişkin çağırının da bahse konu yönetim kurulunca yapılması zorunlu bulunmaktadır.

64. Yedek üyelerle birlikte yönetim kurulunun toplantı nisabını tamamlayamaması halinde denetçilerce yapılması gerekenler:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 55.maddesinin 2.fıkrasında; "Yönetim kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır" hükmüne yer verilmiş, anılan Kanunun 56.maddesinin 2.fıkrasında; "Üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir" denilmektedir.

Öte yandan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 47.maddesinde; "Yönetim kurulu üyeleri, istifa etmek suretiyle her zamana çekilebilir. Herhangi bir sebeple yönetim kurulu üyeliğinin boşalması halinde, yönetim kurulunca aldıkları oy sayısına göre yedek üyeler çağırılır. Eşit oy alanlar arasında kura çekilir. Yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse boşalan yönetim kurulu üyeliklerine denetim kurulu tarafından geciktirilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağırılır. Yedek üyelerle de yönetim kurulunun tamamlanamaması halinde, eğer yönetim kurulu toplantı nisabını kaybetmemişse, T. Ticaret Kanununun 315 nci maddesinin birinci fıkrasına göre hareket olunur. Yönetim kurulu toplantı nisabının altına düşmüşse, denetim kurulu tarafından seçimler yapılmak üzere derhal genel kurul toplantıya çağırılır." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümler çerçevesinde ilgi yazınızda bahsi geçen kooperatifin genel kurulunda seçilen listede yer alan üç asıl üyeden oluşan yönetim kurulunun iki üyesinin istifa ettiği ve yönetim kurulu toplantısı için gerekli olan nisabın mevcut olmadığı gözetilerek, kurulunuzca seçimler yapılmak üzere genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılması gerekmektedir.

65. Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne istifa dilekçesi veren yönetim kurulu üyesinin istifasının geçerli olup olmadığı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 47. maddesinde “Yönetim kurulu üyeleri istifa etmek suretiyle her zaman çekilebilirler” hükmüne yer verilmiş olup, yönetim kurulu üyeliğinden istifa için her hangi bir şekil şartı öngörülmemiştir.

Anasözleşme hükmüne göre, yönetim kurulunun istifa eden üyenin yerine yedek üyeyi çağırabilmesi için bu istifadan haberdar olması gerekmekte olup, usul olarak organlarda görev alan üyelerin, istifa iradesini, gereği yapılmak üzere görev yaptığı organa bildirmesi zorunludur.

Bilindiği üzere, istifa; tek taraflı irade beyanı olup, gerekli prosedürün yerine getirilmesiyle hüküm ifa ettiğinden, yönetim kurulu üyesi ...’nun ... tarihinde ... Noterliği kanalıyla ... Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğüne gönderildiği anlaşılan 75 yevmiye no.lu istifamenin kooperatife de (yönetim kurulu) bildirilmiş ise, istifa bildirim tarihi itibarıyla geçerli olacak, aksi takdirde görevin sürmekte olduğu şeklinde değerlendirilecektir.

66. Yönetim kurulu üyelerinin oluşturduğu zararın ödenip ödenmeyeceği ve yönetim kurulundan tahsil edilip edilemeyeceği:

Kooperatifler Kanunu’nun 59. maddesinin 3’üncü fıkrasında “Yönetime veya temsile yetkili şahısların kooperatife ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan kooperatif sorumludur.” denilmek suretiyle, yönetim kurulu ve temsile yetkili şahısların kooperatife ait görevlerini yürüttükleri sırada işlemiş oldukları haksız fiillerden dolayı üçüncü şahıslara verdikleri zararlardan kooperatifin sorumlu olacağı hükmü getirilmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin, kendi kusurlarından dolayı kooperatife verdikleri zararlardan ise kendilerinin sorumlu tutulacağı anılan Kanunun 62. maddesinin üçüncü fıkrasında açıklanmıştır. Ancak kooperatifler Kanunu’nun 98’inci maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanunu’nun 321’inci maddesinin son fıkrasına gidildiğinde, kooperatifin üstlenmiş olduğu bu zararların tazmini amacıyla haksız fiilde bulunan kimselere rücu hakkı bulunmaktadır.

Buna göre, kooperatifi temsil ve ilzam yetkisini haiz kimselerin haksız fiillerinden doğan zararları kooperatif önce üçüncü kişilere ödeyecek, daha sonra ise ödemiş olduğu bu zararları buna sebebiyet veren yöneticilerden talep edebilecektir. Ancak, kooperatifin bunu talep edebilmesi için Türk Ticaret Kanunu’nun 341. maddesinde belirtilen şekil ve esaslar dahilinde genel kurulca karar alınması gerekmektedir.

67. Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin akrabalarıyla yapılan (mal ve hizmet alımı şeklindeki) ve kooperatif konusuna giren ticari işlerin Kooperatifler Kanununun 59 uncu maddesinin altıncı fıkrası kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği:

Bilindiği üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 59 uncu maddesinin altıncı fıkrasında “Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.” hükmüne yer verilmiş, bu hükme aykırı

davranışlar ise aynı Kanunun Ek 2 nci maddesi birinci fıkrasında yaptırıma bağlanmıştır.

Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile kooperatif personelinin kooperatifle ticari muamele yapma yasağı, 3476 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle Kooperatifler Kanununun 59 uncu maddesine eklenen altıncı fıkra ile getirilmiştir. İlgili yazınızda da açıklandığı üzere madde gerekçesinde, kooperatif yöneticileri ile personeline, kooperatifle iş yapma yasağı getirilerek yönetici ve personelin bu yolla menfaat temin etmeleri ve tartışmalı işlemlere girmelerinin önlenmesi amaçlanmıştır.

Kanunun anılan hükmü kapsamının belirlenmesi bakımından, madde de aranan şartlar ile madde gerekçesinde açıklanan amacın değerlendirilmesinde yarar görülmektedir. Buna göre bir iş yapma yasağından söz edilebilmesi için;

- 1) İşin bir ticari iş (ticari muamele) olması,
- 2) Bu ticari işin kooperatifin konusuna girmesi,
- 3) Ticari işin yönetim kurulu üyeleri veya kooperatif personeli ile kooperatif arasında yapılması,
- 4) İşin ortaklık işlemleri dışında kendileri veya başkası adına, bizzat veya dolaylı olarak yapılması, şartlarının birlikte gerçekleşmiş olması aranmıştır.

O halde, yönetim kurulu üyeleri kendileri veya başkaları adına bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle ticari muamele yapamazlar. Bu yasağın bir sınırı var mı? Aynı maddede bu sınırın istinası ortaklık işlemleri olarak açıklanmıştır. Buna göre; kooperatif yönetim kurulu üyeleri kendileri ve başkaları adına doğrudan ve dolaylı olarak, kooperatifle, kooperatif konusuna giren ticari iş yapamayacağı, ancak, ticari mahiyette olmayan ve kooperatif faaliyetlerinin devamı için gerekli bulunan destek hizmetlerinin, örneğin: kooperatif muhasebesinin tutulması, kooperatife vekil olunması vb. hizmetlerin ticari muamele yapma yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceği düşünülmektedir. Çünkü bu ve benzeri işler, kooperatifin konusuna giren birer ticari muamele olmayıp, kooperatifin amacını ya da konusunu gerçekleştirmek için destek hizmetleri niteliğinde bir serbest meslek faaliyetidirler. Yapılan iş kooperatifin konusuna girmiyor ise veya ticari mahiyette değilse ilgililerin Kanunun Ek 2 nci maddesine göre cezai sorumluluğuna gitmek ve yapılan işi Borçlar Kanunu hükümlerine göre batıl saymak mümkün görülmemektedir.

Diğer yandan yönetim kurulu üyelerinin yakınlarının, bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu ayrı bir tartışma konusunu oluşturmaktadır. Kanunun lafzına göre, yönetim kurulu üyelerinin akrabalarını bu kapsamda değerlendirme olanağı bulunmamaktadır. Ancak, maddenin gerekçesinde, bu maddenin düzenlenme nedeni, yönetim kurulu üyelerinin menfaat temin etmelerini ve tartışmalı işlemlere girmelerini önlemek olarak açıklandığına göre; bir yönetim kurulu üyesinin hangi derecede olursa olsun kan ve evlenme hısımlarından birinin kooperatif konusuna giren ticari işleri üstlenmesi halinde, yönetim kurulu üyesinin, bu ticari işten kendisine veya işi üstlenen akrabasına doğrudan ya da dolaylı şekilde özel bir menfaat(olağan ticari ve/veya serbest meslek kazanç hariç) yahut bu kastla hareket edip etmediğinin araştırılması gerekir. Eğer özel bir menfaat temini söz konusu değilse kooperatif yönetim kurulu üyesinin akrabası olan bir kişi ile kooperatif arasında yapılan ticari sözleşmenin geçersiz kabul edilmesi hukuka uygun olmayacağı gibi, bir sözleşmenin geçerli olup olmadığının tespitinin ancak yargı kararı ile mümkün olduğu ve buna bağlı olarak yönetim kurulu

üyesinin Kanununun ek 2 nci maddesine göre cezai sorumluluğuna gidilmesinin ceza kuralının genişletici yoruma tabi tutulamayacağı temel prensibine aykırılık oluşturacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak yukarıda açıklanan çerçevede;

1) Kooperatif yönetim kurulu üyeleri ve memurlarının, doğrudan veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamayacakları, aksi yönde bir uygulama bulunmakta ise bunun cezai sorumluluğa yol açacağı, ayrıca mahkemece sözleşmenin geçersizliğinin tespit edilebileceği ve bu nedenle bir zarar oluşmuş ise hukuki sorumluluk doğuracağı,

2) Yönetim kurulu üyelerinin kooperatifle, kooperatifin amacını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu destek hizmetlerine yönelik serbest meslek faaliyeti kapsamında hukuki muamele yapabilecekleri, bu hukuki muameleden dolayı doğrudan hukuki ve cezai sorumluluğa gidilemeyeceği, madde gerekçesine uygun olarak olağan hizmet bedeli dışında, özel bir menfaat temin edilip edilmediğinin araştırılması ve buna göre ilgililer hakkında işlem yapılması gerektiği,

3) Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin ve memurlarının akrabalarının, kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele ve kooperatifin amacını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu serbest meslek faaliyetleri kapsamında hukuki muamele yapabilecekleri,

4) Ancak;

4.1) Yönetim kurulu üyesinin akrabalarıyla yapılan ticari muamelenin, geçekte yönetim kurulu üyesinin dolaylı olarak kooperatifle girdiği bir ticari muamele olup olmadığının araştırılması ve incelenmesi gerektiği, bu yönde bir tespite ulaşılmaması halinde, bir nolu sıradaki açıklamaların bu durum içinde geçerli olduğu,

4.2.) Yönetim kurulu üyesinin akrabalarıyla yapılan ticari muamele ve diğer hukuki işlemler çerçevesinde; yönetim kurulu üyesinin bir menfaat temin edip etmediği ile yönetim kurulu üyesinin akrabasına olağan ticari ve mesleki kazancı aşan bir menfaat temin edilip edilmediğinin ve kooperatifin bir zararının olup olmadığının araştırılması ve incelenmesi gerektiği, bu çerçevede kooperatifin bir zararının varlığına ilişkin delil ve belgelere ulaşılmaması halinde, bundan dolayı yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluklarının doğabileceği, ancak, cezai sorumluluklarına gidilmesinin mümkün olamayacağı düşünülmektedir.

68. Kooperatifin mülkiyetinde bulunan dairenin yönetim kurulu üyesine kiralınmasının ticari muamele sayılıp sayılmayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 59/6.maddesinde; “Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli, ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz.” hükmü bulunmaktadır.

Türk Ticaret Kanununun 21.maddesinin son fıkrasında; “Taraflardan yalnız biri için ticari iş mahiyetinde olan mukaveleler, Kanunda aksine hüküm olmadıkça, diğeri için de ticari iş sayılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, anılan Kanunun 3.maddesinde ticari işlerin tarifi yapılmış ayrıca, 11,12 ve 13.maddelerinde ise ticari şekilde işletilen işletmeler belirtilmiştir.

Bilindiği üzere, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri, işyerisi veya ikametgahı kooperatifin çalışma bölgesi içinde yer alan ve aynı zamanda başka bir Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifte ortaklığı bulunmayan esnaf ve sanatkar siciline kayıtlı esnaf ve sanatkarlara mesleki faaliyetleri için gerekli krediyi sağlamak veya kredi ve Banka teminat mektubu almak üzere kefalet vermek amacıyla faaliyet göstermektedirler.

Buna göre, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifinin tüzel kişiliği; yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ile kredi ve kefalet gibi ortaklık işlemlerin dışında kooperatifin amaç ve faaliyet konularını gerçekleştirmek için kooperatif adına yaptırılan veya satın alınan bir gayrimenkulden gelir elde etmek amacıyla yönetim kurulu üyeleri ve personelinin, kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamayacağı yönünde amir hükme yer verilmesiyle, kooperatif yöneticisinin ve personelinin bu yolla menfaat temin etmesi ve ayrıca tartışmalı işlemlere girişilmesi engellenmek istenilmiştir.

Bu bakımdan, S.S. ... ESNAF VE SANATKARLAR KREDİ VE KEFALET KOOPERATİFİ" ile ilgili olarak Merkez Birliğiniz Müfettişi ... ve Müfettiş Yardımcısı ... tarafından düzenlenen ... günlü ... sayılı İnceleme Raporu'ndaki tespitler doğrultusunda işlem yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

69. Yönetim kurulu üyesinin kooperatifin muhasebecisi sıfatıyla ek bir ücret alıp alamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56.maddesinde, "Yönetim kurulu üyelerine aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz" hükmü yer almaktadır.

Buna göre, tarafınıza yönetim kurulu üyesi olarak genel kurulda tespit edilen ücret dışında, ayrıca muhasebeci sıfatıyla bir ücret verilmesi mümkün görülmemektedir. Ancak genel kurulca aylık ücret tespit edilirken, yapacağınız bu görevin de göz önünde bulundurulmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

70. Yönetim kurulu üyesine kooperatifte müdür olarak çalışarak emekli olmasından ötürü kıdem tazminatı ödenip ödenmeyeceği:

Kooperatifler Kanununun 56/6.maddesinde "Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında başkaca ödeme yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 49. maddesinde de "Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile murahhas üyelere bu sıfatla yapacakları hizmet için aylık ücret veya katılacakları her toplantı için bir huzur hakkı ve yapacakları görev seyahatleri için yolluk ödenir. Ödemenin miktar ve şekli genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu üyelerine, genel kurulca kararlaştırılan yukarıdaki nev'i ve miktarların dışında hiçbir ödeme yapılamaz." denilmektedir.

Bununla birlikte, yukarıdaki hükme aykırı hareket edilmesi halinde ilgililer hakkında yine aynı Kanunun Ek 2/1'inci maddesine göre cezai sorumluluk öngörülmektedir.

Öte yandan, yönetim kurulu üyelerine genel kurulca kararlaştırılan aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında yapılan ödemelerle ilgili olarak, Kooperatifler Kanununun 98. maddesiyle gidilen Türk Ticaret Kanununun 341. maddesi uyarınca, ilgililerin hukuki sorumluluklarına gidilebilmesi, cezai sorumluluklarının tespiti durumunda ise Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması imkan dahilindedir.

Bu itibarla, aynı zamanda müdürlük görevini üstlenmiş olan yönetim kurulu üyelerinin kooperatif çalışanı olmamaları ve kooperatif yöneticilerine yapılabilecek ödemelerin Kooperatifler Kanununda açıkça sayılmış olması nedeniyle, yöneticilere ait sigorta primleri, ihbar veya kıdem tazminatı veya bunlara benzer ödemelerin yapılması uygun görülmemektedir.

Böyle bir durumda, aynı zamanda müdürlük görevini üstlenmiş olan yönetim kurulu üyesinin yapacağı hizmet de göz önünde bulundurulmak suretiyle diğer yöneticilere ödenecek ücretten yüksek miktarda aylık ücret veya huzur hakkı verilmesi genel kurulca kararlaştırılabilir.

71. Yönetim kurulu üyesinin görev yaptığı süre için kıdem tazminatı alınamayacağı:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 56. maddesinde “Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.” hükmü yer almaktadır.

Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Yönetim Kurulu Üyelerinin Ücretleri” başlıklı 49. maddesinde ise; “Yönetim kurulu başkan, başkan vekili ve üyeleri ile murahhas üyelere bu sıfatla yapacakları hizmet için aylık ücret veya katılacakları her toplantı için bir huzur hakkı ve yapacakları görev seyahatleri için yolluk ödenir. Ödemenin miktar ve şekli her yıl Merkez Birliği büyük kongresinde belirlenecek tarifeyi aşmamak üzere genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu üyelerine, genel kurulca kararlaştırılan yukarıdaki nev’i ve miktarların dışında hiçbir ödeme yapılamaz.” denilmektedir.

Buna göre, yaptıkları hizmetler nedeniyle, kooperatif yönetim kurulu üyelerine yapılabilecek ödemeler Kanun ve Anasözleşme ile belirlenmiş bulunmaktadır. Bu sebeple kooperatif yöneticilerine yukarıda sayılan ödeme türlerinin dışında başkaca bir ödeme (sigorta primi ödemesi, kıdem tazminatı ödemesi vs.) yapılması Kooperatifler Kanunu uygulaması çerçevesinde mümkün bulunmamaktadır.

Kaldı ki, yukarıdaki hükme aykırı hareket edilmesi halinde yine aynı Kanunun Ek 2/1’inci maddesine göre cezai sorumluluk öngörülmektedir.

72. Murahhas üyenin yönetim kurulu üyesi olmasının zorunlu olup olmadığı, ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmeden kendisine huzur hakkı ödenmesinin mevzuata uygun olup olmadığı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56. maddesinde “...Yönetim Kurulu üyelerinden bir veya bir kaç kooperatifi temsil yetkisini haiz murahhas üye seçilebilir. Murahhas üyelerin seçilmesi ve değiştirilmesi Ticaret Siciline tescil ettirilir...”, Konut

Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 50. maddesinde; “Yönetim kurulu kararıyla, üyelere bir veya birkaçı kooperatifi temsil yetkisini haiz murahhas üye seçilebilir.” denilmektedir.

Buna göre, kanun ve anasözleşmenin ilgili maddeleri hükmü mucibince, yönetim kurulu üyesi olmayanların da murahhas üye seçilmeleri imkanı bulunmamaktadır.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 58. maddesinde; “Anasözleşme, Genel Kurula veya Yönetim Kuruluna, kooperatifin yönetimi ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şart olmayan bir veya bir kaç müdüre veya Yönetim Kurulu üyesine tevdi etmek yetkisini verebilir.”, 61. maddesinde ise; “Kooperatif Yönetim Kurulu, kooperatifi temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkiye dayanan kararların noterlikçe tasdikli örneğini ticaret siciline verir.” hükümleri öngörülmüştür.

Örnek anasözleşmenin 46. maddesinde de; “Kooperatif adına düzenlenecek evrakın muteber olması veya kooperatifi ilzamu için, kooperatif unvanı altında temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası gereklidir. Yönetim kurulu, kooperatifi temsil ve kooperatif adına imza atmaya yetkili şahısları kararla tespit eder ve bu kararın noterlikçe onaylanmış bir sureti, imzalarla birlikte tescil edilmek üzere Ticaret Sicili Memurluğuna verilir”, 49. maddesinde ise; “Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile murahhas üyelere bu sıfatla yapacakları hizmet için aylık ücret veya katılacakları her toplantı için bir huzur hakkı ve yapacakları görev seyahatleri için yolluk ödenir. Ödemenin miktar ve şekli genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca kararlaştırılan yukarıdaki nevi ve miktarların dışında hiçbir ödeme yapılamaz.” Denilmektedir.

Buna göre; yönetim kurulu üyeleri arasından seçilen murahhas üyeye; örnek anasözleşmenin 49. maddesi gereğince genel kurulca belirlenen miktar ve şekillerde ödemede bulunulabileceği, ödemenin yapılabilmesi için bu üyelerin yönetim kurulunca seçilmiş olması, ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş olmaları ve genel kurulca murahhas üyelere yapılacak ödemenin miktarı ve şeklinin de belirtilmiş olması gerekmektedir.

73. Kooperatif denetim kurulu üyesinin aynı zamanda kooperatifin avukatlığını da yapmaması:

Denetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının bahsedildiği Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 55/son maddesinde; “Ayrıca, ortaklık işlemleri dışında kendi şahıslarını ilgilendiren hususlarda kooperatiflerle iş yapamazlar” denilmektedir.

Buna göre, denetim kurulu üyelerinin aynı zamanda kooperatifin muhasebecilik, müşavirlik ve avukatlık gibi hizmetlerini yürütmesi uygun görülmemektedir.

Öte yandan, yönetim kurulu üyelerinin kooperatifle kooperatifin konusuna giren bir hususta ticari muamele yapamayacaklarına dair hüküm Kooperatifler Kanununun 59/6. maddesinde zikredilmiş olup, aksine davranışın aynı Kanunun Ek: 2/1. maddesindeki hüküm çerçevesinde cezalandırılacağı öngörülmüştür.

Ancak, aynı tutumun denetim kurulu üyelerince sergilenmesi halinde mevzuatta öngörülen bir cezai müeyyide bulunmamaktadır.

74. Harcamaların ibra edilmemesi nedeniyle bu harcamaların bilirkişilerce denetlenmesi için nereye başvurulacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 44. maddesine göre “dava açmak, sulh olmak veya davadan vazgeçmek” yönetim kurulunun görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır.

Buna göre, ibra edilmeyen harcamalara ilişkin tespit yapılmak üzere, yönetim kurulunca dava yolu ile bilirkişi atanmasının talep edilmesi, genel kurulca karar verilmek suretiyle ve kooperatif anasözleşmesinde yer alan nisaba göre hareket edilerek Hesap Tetkik Komisyonu kurulması, yine genel kurulca karar verilmesi halinde yönetim kurulunca ücreti mukabilinde dışardan, uzman kimseler eliyle de söz konusu denetimin yapılması imkan dahilindedir.

Diğer taraftan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 65. maddesinde; “Denetçiler, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder.”; 66. maddesinde; “Denetçiler, işletme hesabıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapılıp yapılmadığını incelemekle yükümlüdürler. Ortakların şahsan sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan kooperatiflerde denetçiler, ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar. Yöneticiler, bu maksatla denetçilere defterleri ve belgeleri verirler. Denetçilerin istekleri üzerine müfredat defteri ve bu defterin hangi esaslara göre düzenlendiği ve istenilen her konu hakkında bilgi verilir. Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler.”; 67 maddesinde de “Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmaya mecburdurlar. Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı buldukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler. Denetçiler yönetim ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak, yönetim kurulunda oy kullanamazlar.” hükümleri yer almaktadır.

Dolayısıyla, ibra edilmeyen harcamalara ilişkin denetim kurulunun görev ve yetkileri çerçevesinde hareket ederek konunun çözümü cihetine gidilmesi de imkan dahilindedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 66. maddesinde; “Denetçiler, işletme hesabıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapılıp yapılmadığını incelemekle, yükümlüdürler. Ortakların şahsen sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan kooperatiflerde denetçiler, ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.” denilmekte ve bu hükme aykırı hareket eden denetim kurulu üyeleri hakkında cezai yaptırım öngörülmektedir.

Dolayısıyla denetim kurulunun asli görevi olan inceleme görevini Kanun ve anasözleşme hükümleri doğrultusunda gereği gibi yerine getirmemesi halinde denetim kurulunun cezai sorumluluğuna gidilebilecektir.

75. Denetim kurulunun inceleme görevini ihmal etmesi halinde cezai sorumluluğunun doğup doğmayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 66. maddesinde; “Denetçiler, işletme hesabıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapılıp yapılmadığını incelemekle, yükümlüdürler. Ortakların şahsen sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan kooperatiflerde denetçiler, ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.” denilmekte ve bu hükme aykırı hareket eden denetim kurulu üyeleri hakkında cezai yaptırım öngörülmektedir.

Dolayısıyla denetim kurulunun asli görevi olan inceleme görevini Kanun ve anasözleşme hükümleri doğrultusunda gereği gibi yerine getirmemesi halinde denetim kurulunun cezai sorumluluğuna gidilebilecektir.

76. Satılan gayrimenkulden elde edilen tutarın ortaklara ne şekilde dağıtılacağı:

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/9.maddesinde; “Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek” görev ve yetkisi genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında sayılmıştır.

Örnek Anasözleşmenin 71.maddesinde “Kooperatif ortak dışı işlemlerde bulunmuş ise 70.madde gereğince fon için ayırım yapıldıktan sonra, geri kalan müspet farkın tamamı kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere özel bir fon hesabından toplanır. Bu fonda toplanan hasılanın kullanımına ilişkin esaslar genel kurulca kararlaştırılır.” denilmektedir.

Buna göre, kooperatifin mülkiyetinde bulunan arsaların satışı ile ilgili olarak Kooperatifler Kanununun 42/6. ve Anasözleşmesinin 23/9. maddesine uygun olarak asgari bir bedel belirlenmesi koşuluyla söz konusu arsaların satışı mümkün bulunmaktadır. Ancak, satıştan elde edilen gelirin ortaklara dağıtılması anasözleşme hükümlerine uygun bulunmamaktadır.

77. Karar defterinin ne kadar süre ile saklanması gerektiği:

Kooperatifler, Kooperatif Birlikleri, Kooperatif Merkez Birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Muhasebe Yönetmeliğinde “Türk Ticaret Kanununa göre, defterlerin son kayıt tarihinden ve saklanması mecburî olan diğer hesap ve kağıtların tarihlerinden itibaren on yıl geçinceye kadar saklanması mecburidir.” denilmektedir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla gidilen Türk Ticaret Kanununun 68. maddesinde de “Defter tutmak mecburiyetinde bulunan kimse ve işletmeye devam eden halefleri defterleri son kayıt tarihinden ve saklanması mecburi olan diğer hesap ve kağıtları tarihlerinden itibaren on yıl geçinceye kadar saklamaya mecburdurlar.” hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Defter ve Belgelerin” saklanması başlıklı 83. maddesinde; “Kooperatifle ilgili yazı, mektup, telgraf, fatura, cetvel, senet, makbuz, tutanak, şartname proje, hak ediş, fiş gibi belgelerle ödemeleri gösteren belgeler, mukavele, taahhüt, kefalet, sair teminat senetleri ve mahkeme ilamları gibi belgeler muntazam bir şekilde dosya halinde muhafaza edilir. Bu belgelerde defterler son kayıt tarihinden itibaren on yıl geçinceye kadar saklanır. Kooperatifin sona ermesi halinde ilgili belgeler saklanmak üzere Türk Ticaret Kanununun 68’ inci maddesi uyarınca noter veya ortakların birine tevdi olunur.”; aynı Anasözleşmesinin 73. maddesinde de “Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları görev devir ve teslimleri sırasında sorumlulukları altındaki para, mal, defter, belge ve diğer kooperatif varlıklarını bir tutanakla yeni görevlilere teslim etmekle yükümlüdürler.” denilmektedir.

Buna göre, kooperatifle ilgili defter ve belgelerin anasözleşmenin 83. maddesi çerçevesinde notere veya ortaklardan birine tevdi edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, eski yönetim kurulunca kooperatife ait defter ve belgelerin teslimi mükellefiyetinin yerine getirilmemesi durumunda, yeni yönetim kurulunun yargı organlarına başvurarak konuyu bir yargı ilamına bağlamaları ve akabinde icra marifetiyle devir ve teslim işlemlerinin gerçekleştirilmesini sağlamaları mümkündür.

78. Eski yönetici ve denetçiler tarafından mevcut yönetim kuruluna teslim edilmeyen belgelerle ilgili olarak yapılması gereken işlemler:

Konut Yapı Kooperatifi Anasözleşmesinin 73. maddesinde “Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları görev devir ve teslimleri sırasında sorumlulukları altındaki para, mal, defter, belge ve diğer kooperatif varlıklarını bir tutanakla yeni görevlilere teslim etmekle yükümlüdürler.” hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, eski yönetim kurulunca bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda, yeni yönetim kurulunun yargı organlarına başvurarak konuyu bir yargı ilamına bağlamaları ve akabinde icra marifetiyle devir ve teslim işlemlerinin gerçekleştirilmesini sağlamaları mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla gidilen Türk Ticaret Kanununun 67. maddesinde; “Bir tacirin defter tutma mükellefiyetini yerine getirmeye yetkili kıldığı kimsenin bu defterlere geçirdiği kayıtlar, o tacirin kendisi tarafından tutulmuş kayıtlar hükmündedir. Ticari defterlerin kısmen veya tamamen mevcut olmamasından yahut kanuna uygun surette tutulmamasından veyahut saklanması mecburi olan defter ve kağıtların gereği gibi saklanmamasından doğan mesuliyet doğrudan doğruya işletme sahibine ve hükmi şahıslarda idare organının azalarına veya idare işlerine yetkili olan kimselere ve hükmi şahsiyeti olmayan ticari işletme ve teşekküllerde onları idareye yetkili olan kimselere aittir. Bunlar, kusuru memur ve müstahdemlerine yükleterek bu mesuliyetten kurtulamazlar. 66 ncı maddenin birinci fıkrasının 1 ila 3 üncü bentlerinde sayılan defterleri tutma mükellefiyetini hiç veya kanuna uygun şekilde yerine getirmeyip de ikinci fıkraya göre mesul olanlar üç milyon liradan otuz milyon liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır. Defterlerin kanuna uygun şekilde tutulmaması halinde, bunları tutmakla vazifelendirilmiş olan kimseler dahi aynı cezaya mahkum edilebilirler. Diğer kanunlarda bulunan cezai hükümler mahfuzdur. Hakimler, noterler, sicil memurları ve diğer

memurlar resmi muameleler dolayısıyla bir tacirin defter tutma mükellefiyetine aykırı hareket ettiğini öğrenince keyfiyeti müddeiumumiliğe bildirmeye mecburdurlar.” denilmektedir.

Buna göre, kooperatife ait ticari defterlere ilişkin yukarıdaki Kanun maddesinde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen sorumlular hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulması da imkan dahilindedir.

79. Kooperatiflerin sermaye şirketine dönüşüp dönüşemeyecekleri:

Kooperatifler Kanununda, kooperatiflerin sermaye şirketlerine dönüşebilmelerine ilişkin olarak herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Ancak, Kooperatifler Kanununun 98. maddesinde, bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlere ait hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Bu bakımdan, Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla, Türk Ticaret Kanununun “Nevi değiştirme” başlıklı 152. maddesinde, “Bir ticaret şirketinin nev’inin diğer bir ticaret şirketi nev’ine çevrilmesi kanunda aksine hüküm olmadıkça, yeni nev’e ait kuruluş merasimine tabidir; böylece yeni nev’e çevrilen şirket eskisinin devamıdır.” hükmü bulunmaktadır.

Öte yandan, Türk Ticaret Kanununun 136. maddesinde, ticaret şirketleri sayılmış ve aynı maddede kooperatiflerden, “kooperatif şirketler” olarak söz edilmiştir.

Buna göre, Türk Ticaret Kanununun; bir ticaret şirketinin nevinin diğer bir ticaret şirketi nevine çevrilmesi konusuna ilişkin 152. maddesi çerçevesinde, bir kooperatifin bir sermaye şirketine dönüşmesi mümkün bulunmaktadır.

80. Kooperatiflerin sermaye şirketleriyle birleşip birleşemeyecekleri:

Kooperatifler Kanununun 84. maddesinde, bir kooperatifin bütün aktif ve pasifleri ile diğer kooperatif tarafından devralınması suretiyle birleşme usulü düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, kooperatiflerin sermaye şirketleri ile birleşmesine ilişkin olarak herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanununun şirketlerin birleşmesine ilişkin 146. maddesinde, “Birleşme, iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibarettir”, 147. maddesinde ise, “Birleşme, yalnız aynı nev’inden olan şirketler arasında caizdir. Şu kadar ki, birleşme bakımından kollektif ile komandit şirketler ve anonim ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, aynı nev’iden sayılır” hükümleri bulunmaktadır.

Buna göre, birleşme sadece aynı nev’inden olan ve sayılan şirketler arasında mümkün bulunmaktadır.

Ayrıca, Yargıtay tarafından da yasada aksine hüküm olmadıkça şahıs ortaklıklarının sermaye ortaklığına ve sermaye ortaklıklarının da kişi ortaklığına dönüşmesinin olanaklı olduğu, ancak birleşme ve nev’i (tür) değiştirmenin ise farklı konular olduğu yönünde karar verilmiştir (11. HD., 07.12.1984, 4703 E., 6110 K.)

Dolayısıyla, kooperatiflerin kooperatifler dışındaki başka bir ticaret şirketi ile birleşmesi mümkün bulunmamakta olup, kooperatifler arası birleşme ise, ya iki kooperatifin birleşerek yeni bir kooperatif kurmaları ya da bir kooperatifin mevcut diğer bir kooperatife katılması şeklinde gerçekleşebilecektir.

81. Kooperatiflerin sermaye şirketlerine devrinin mümkün olup olmadığı:

Kooperatifler Kanununun 85. maddesinde “devir” konusunda özel bir düzenleme yapılmış, buna göre kooperatiflerin kamusal niteliği bulunan kuruluşlara devri mümkün kılınmıştır.

Öte yandan Türk Ticaret Kanununda, şirketlerin devri konusunda genel bir açıklamaya yer verilmemiş, sadece 451-454. maddelerinde bir anonim şirketin; diğer bir anonim şirkete, yeni kurulacak bir anonim şirkete, sermayesi paylara bölünmüş bir komantid şirkete ve bir kamu tüzel kişiliğine devri usulüne değinilmiştir.

Dolayısıyla, Kooperatifler Kanununun 84 ve 85. maddeleri kapsamında bir kooperatifin ancak başka bir kooperatife, belediyeye, ekonomik bir devlet kuruluşuna, kamu müessesesi veya kamuya yararlı dernek veya cemiyete devri mümkündür.

Öte yandan, kooperatiflerin nevi değiştirerek farklı türde yeni bir şirkete dönüşmeleri durumunda, yeni oluşan bu şirketin Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde başka şirketlerle birleşmesi veya devri imkan dahilindedir.

82. Kooperatiflerinin ne şekilde birleşecekleri:

Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Birleşme ve Devir” başlıklı 74’ncü maddesinde; “Genel kurul, kooperatifin konu ve amaçları ile ilgili diğer bir kooperatifle birleşmesine veya bir kamu tüzel kişisine, ya da her hangi bir derneğe devredilmesine karar verebilir. Bu hallerde 1163 sayılı Kanun 84’üncü ve 85’inci maddelerine göre işlem yapılır.” denilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun “Birleşme Suretiyle Dağılma” başlıklı 84’üncü maddesinde; “Bir kooperatif bütün aktif ve pasifleriyle birlikte bir kooperatif tarafından devralınmak suretiyle dağıldığı takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır:

1.Devralan kooperatifin yönetim kurulu, dağılan kooperatifin tasfiye hakkındaki hükümlere göre alacaklarını bildirmeye çağırır.

2.Dağılan kooperatifin mameleki, borçları tediye veya teminata bağlanıncaya kadar ayrı olarak idare edilir. Yönetimi devralan kooperatifin yönetim kurulu üyeleri üzerine alır.

3.Devralan Kooperatifin yönetim kurulu üyeleri alacaklara karşı yönetimin ayrı olarak yürütülmesinden şahsan ve zincirleme sorumludurlar.

4.Mameleki ayrı olarak yönetildiği süre içinde, dağılan kooperatife karşı açılacak davalara dağılmadan önceki yetkili mahkeme bakar.

5.Dağılan kooperatif alacaklarının devralan kooperatif ve onun alacakları ile olan münasebetlerinden devralınan mallar aynı süre içinde dağılan kooperatife ait

sayılır. Devralan kooperatifin iflası halinde ise bu mallar ayrı bir masa teşkil eder. Gerekirse yalnız dağılan kooperatifin borçlarının ödenmesinde kullanılır.

6. Her iki kooperatifin mameleki, ancak dağılan kooperatifin malları üzerinde tasarruf etmek caiz olduğu andan itibaren birleştirilebilir.

7. Kooperatifin dağılmasının tescili Ticaret Sicili memurluğundan istenir. Borçları ödendikten veya teminata bağlandıktan sonra kooperatifin kaydı sildirilir.

8. Kooperatifin dağılmasının tescili ile ortakları da bütün hak ve borçları ile birlikte devralan kooperatife katılmış olurlar.

9. Mameleki ayrı idare edildiği sürece dağılan kooperatifin ortakları yalnız onun borçları için ve o zamana kadar sorumluluklarının bağlı olduğu esaslar dairesinde takip olunabilirler.

10. Aynı süre esnasında, dağılan kooperatifin ortaklarının sorumlulukları veya ek ödeme yükümlülükleri birleşme neticesinde hafiflemeye uğradığı ölçüde, bu hafifleme dağılan kooperatifin alacaklılarına karşı ileri sürülemez.

11. Birleşme neticesinde dağılan kooperatifin ortakları için şahsi sorumluluk veya ek ödeme yükümlülüğü doğduğu veya ağırlaştığı takdirde birleşme kararı, ancak bütün ortakların 3/4 ünün çoğunluğu ile verilebilir. Sorumluluğa ve ek ödeme yükümlülüğüne mütedair hükümler birleşme kararına katılmamış olan ve bundan başka kararın ilanı tarihinden başlamak üzere üç ay içinde kooperatiften çıkacağını bildiren ortaklara uygulanmaz." hükümlerine yer verilmiştir.

Bu çerçevede;

- 3 kooperatifin yeni kuracakları bir kooperatif çatısı altında birleşmeye karar vermeleri ya da,

- 3 kooperatiften ikisinin, aralarında, üçüncü kooperatif çatısı altında birleşme kararı almaları gerekmektedir.

Bu karar sonrasında yukarıda zikredilen hükümler doğrultusunda birleşme işlemlerinin yürütülmesi gerekmektedir.

83. Tasfiye halinde bulunan kooperatifinin işletme kooperatifi ile birleşip birleşmeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98'inci maddesi yollamasıyla kooperatifler hakkında da uygulanan Türk Ticaret Kanununun 146'ıncı maddesinde birleşme, iki veya daha fazla ticaret şirketinin birbiriyle birleşerek yeni bir ticaret şirketi kurmalarından veya bir yahut daha fazla ticaret şirketinin mevcut diğer bir ticaret şirketine iltihak etmesinden ibaret olarak tanımlanmıştır.

Ayrıca, müteakip maddelerde de birleşmenin yalnız aynı türden ticaret şirketleri arasında olacağı ve birleşme için ilgili şirketlerin, mukavelelerinin değişmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde, ayrı ayrı karar vermeleri ve bu kararların tescil ve ilan olunması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanununun 81'inci maddesinde bir kooperatifin diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması hali dağılma sebebi olarak sayılmış,

84'üncü maddesinde ise bir kooperatifin bütün aktif ve pasifleriyle birlikte diğer bir kooperatif tarafından devralınması halinde uyulacak esaslar belirlenmiştir.

Bu kapsamda, 1163 sayılı Kanuna tabi olarak kurulan kooperatiflerin, anılan Kanunun 84'üncü maddesi hükmü ile getirilmiş olan birleşme usulü takip edilmek suretiyle birleşmelerinde bir sakınca bulunmamaktadır.

Öte yandan, bu kooperatiflerin mevcut durumda farklı amaç ve çalışma konularına sahip olmalarının da bu birleşmeye engel teşkil etmeyeceği düşünülmektedir.

Bu hükümler ışığında, söz konusu birleşme işleminde, birleşmek isteyen kooperatiflerin birleşme için anasözleşmelerinin, değişmesi hakkındaki usul ve şartlar dairesinde Bakanlığımızdan izin almaları ve akabinde genel kurul kararlarını ikmal ederek tescil ve ilan ettirmeleri yolunu izlemeleri gerekmektedir.

84. Tasfiye halinde bulunan kooperatifin ne şekilde işletme kooperatifine dönüşebileceği:

Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 65.maddesiyle Konut Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesinin 84.maddesinde "Genel Kurul, kooperatifin konu ve amaçları ile ilgili diğer bir kooperatifle birleşmesine veya bir kamu tüzel kişisine ya da her hangi bir derneğe devredilmesine karar verebilir. Bu hallerde, 1163 sayılı Kanunun 84. ve 85. maddelerine göre işlem yapılır" denilmektedir.

Bakanlığımızın 22 Ekim 2004 tarih ve 25621 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa Dair Tebliğinde (Tebliğ No:2004/1) belirtildiği üzere; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu (m.81) ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi (m.85) hükümleri çerçevesinde, anasözleşmeyi değiştirerek başka bir kooperatif türüne dönüştürülmeleri mümkündür.

Ancak, kooperatifiniz tasfiye halinde olduğundan, faal kooperatifler gibi değerlendirilerek işletme kooperatifine dönüşmesi kabil değildir.

Buna göre, konuyla ilgili ... Ticaret Sicil Memurluğu'nun ... yazınız eki değerlendirmeleri kooperatifinizin durumuna ve mevzuata uygun bulunduğundan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 84.maddesinde düzenlenen "Birleşme Suretiyle Dağılma" hükümlerine göre hareket edilmesi gerekmektedir.

85. Kooperatife ait gayrimenkullerin satışının gerçekleştirilmeden genel kurul toplantısında tasfiye kararı alınıp alınamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81. maddesinde kooperatiflerin hangi hallerde dağılacağı belirtilmiş, dağılma sebeplerinden birisi genel kurulca tasfiye kararı alınması olarak sayılmıştır. Genel kurul kararı ile tasfiye kararı alınmasında kooperatif işlerinin bulunduğu aşamayla ilgili herhangi bir şart aranmamaktadır.

Bu kapsamda, kooperatife ait gayrimenkullerin satışı yapılmadan da genel kurulda tasfiye kararı alınması mümkün bulunmaktadır.

86. Üç yılı aşkın süredir genel kurul toplantısı yapılamayan kooperatifin faaliyetine devam edip edemeyeceği:

Kooperatiflerde görev süresi dolan yönetim kurulunun kooperatifi taahhüt ve yükümlülük altına sokacak iş ve işlemler yapması mümkün değildir. Ancak, kooperatifin organsız kalmaması ve işlerin aksamamasını teminen rutin işleri yapabilecek ve genel kurulu toplantıya çağırabilecektir.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin 05.04.2004 tarihli E.2003/9286, 20004/3502 K. sayılı kararında özetle; “ Davalı kooperatif genel kurulunun Yasanın aradığı üç yıl üst üste toplanmama koşulu gerçekleşmiş ise de, anılan noksanlık gecikmeli de olsa 21.04.2002 tarihli genel kurul toplantısı ile giderildiğinden, bu kooperatifin dağıldığının tespitine karar verilemez.” denilerek kanunen dağılma halinde, makul sürede kooperatifin yapılmamış genel kurullarının yapılarak devamına karar verilmesi halinde kooperatifin dağılmış sayılmayacağı, dolayısıyla normal faaliyetine devam edebileceği yönünde hüküm bulunmaktadır.

Ayrıca, bu durumdaki kooperatiflerin geçmiş dönemlerde yapılmayan genel kurul toplantılarını birlikte yapıp ticaret siciline tescil ettirerek faaliyetlerine devam etmeleri hem ekonomik bir birim olan kooperatiflerin hem de ortakların menfaatlerine uygun düşeceği sonucuna varılmaktadır.

Bu itibarla, yukarıda açıklanan gerekçelerle; kanunen dağılmış sayılan kooperatif ve üst kuruluşlarının, kuruluşta aranan asgari şartları kayıp etmemeleri şartıyla dağılma sebebini oluşturan genel kurul toplantılarını geç de olsa birlikte yapmaları ve faaliyetin devamına karar vermeleri, bu durumu tescil ve ilan ettirmeleri ve süresi içinde bu tescile itiraz edilmemiş veya itirazın ilgili Mahkemece reddedilmiş olması halinde dağılma sebebi ortadan kalkacağından kooperatifinizin normal faaliyetine devam etmesi ve anasözleşmesinde öngörülen amaç ve faaliyetlerinin yürütülmesi mümkün bulunmaktadır.

87. Üst üste dört yıl genel kurul yapmayan kooperatifin durumu:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 3476 sayılı Kanunla değişik 45. maddesinde; Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının olağan genel kurul toplantılarının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde (01 Ocak-30 Haziran tarihleri arasında) ve en az yılda bir defa yapılması zorunluluğu getirilmiş olup, anılan Kanunun Ek: 2/2. maddesinde de ortakları 6 aylık süre içerisinde olağan genel kurul toplantısına çağırmayan yönetim kurulu üyeleri için cezai yaptırım öngörülmüştür.

“S.S. ... KONUT YAPI KOOPERATİFİ” Bakanlığımız Bilgisayar kayıtlarına göre; 2000 hesap yılı genel kurulunu, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45. maddesinde öngörülen süre içinde yönetim kurulunca 01 Ocak-30 Haziran 2001 tarihleri arasında yapmadığı tespit edildiğinden, kooperatifin unvan, adres, kuruluş ve son genel kurul toplantı tarihi, ticaret sicil numarası ve sorumlu yönetim kurulu üyeleri ve adresini gösteren liste ile 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun Ek: 2/2. maddesi uyarınca işlem yapılmak üzere ... yazımızla Cumhuriyet Başsavcılığınıza bildirilmiştir.

Öte yandan, Bakanlığımız Bilgi İşlem Merkezi kayıtlarının incelenmesi sonucunda; “S.S. ... KONUT YAPI KOOPERATİFİ” nin 29.05.1996 tarihinde kurulduğu, ancak 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 3476 sayılı Kanunla değişik 45.

maddesi uyarınca olağan genel kurul toplantılarını her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde (01 Ocak-30 Haziran tarihleri arasında) ve en az yılda bir defa yapılması zorunluluğuna karşın, 2000 yılında genel kurul toplantısı yapılmadığı için ... yazımızla suç duyurusunda bulunulan kooperatifin 2001-2002-2003 ve 2004 hesap yılları olağan genel kurul toplantılarını da yasal sürelerinde yapmadığı, dolayısıyla anılan Kanunun 81. maddesi uyarınca münfesihi duruma düştüğü; ancak, Bakanlığımız kayıtlarına göre kooperatifin tüzel kişiliğinin devam ettiği, kooperatifin tasfiye ve terkin işlemlerinin yapıldığına (Ticaret Sicilinden kaydının silindiğine) dair herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmadığı anlaşılmış olup; bu durumda adı geçen kooperatif Cumhuriyet Başsavcılığına sehven bildirildiğinden, "S.S. ... KONUT YAPI KOOPERATİFİ" hakkında 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun Ek: 2/2. maddesi uyarınca işlem yapılmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

88. Kooperatifin amacına ulaşma imkanının bulunmadığının Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca tespit edilip edilemeyeceği:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81/7 ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 85/7. maddelerinde; kooperatifin amacına ulaşma imkanının bulunmadığının ilgili Bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla da dağılacağı öngörülmekte olup, bu durumda çok sayıda kooperatifin mevcut olması sebebiyle, Bakanlığımızca söz konusu tespit yapılarak, konunun mahkemeye intikal ettirilmesi olanağı bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin olarak Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin benzer konuda verdiği 02.03.2006 tarih ve E.2005/2012, K.2006/2129 sayılı kararda özetle; "1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollaması gereğince Türk Ticaret Kanununun 434. maddesinin 1.,2. ve 4. fıkralarına dayanılarak, ortaklardan birinin, kooperatifin dağıldığının tespitini istemesine engel bir durum yoktur. Anılan Yasa hükümlerine dayanılarak açılacak davada, husumetin Sanayi ve Ticaret Bakanlığına yöneltilmesi mümkün değildir. Böyle bir durumda, Türk Ticaret Kanununun 435. maddesinde öngörülen prosedür uygulanmak suretiyle kooperatife husumet yöneltilmesi gerekmektedir." denilmektedir.

Bu itibarla, yukarıda yazılı açıklamalar ve örnek yargı kararı da dikkate alındığında, kooperatifinizin yönetim kurulu üyeleri veya ortakları tarafından mahkemeye başvurularak Türk Ticaret Kanununun 434 ve 435. maddeleri uyarınca söz konusu kooperatifin amacına ulaşma imkanının kalmadığının tespiti ve tasfiye memuru atanmasının talep edilmesi gerekmektedir.

Amacına ulaşma imkanı kalmayan kooperatifin tüzel kişiliğinin nasıl sona erdirileceği

Kooperatifin feshedilmesi, tasfiyesi ve tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi için Kooperatifler Kanununun 81, 82 ve 83. maddeleri ile Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 85, 86 ve 87. maddelerinde belirtilen işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Anılan Kanunun 81/7. maddesinde; kooperatifin amacına ulaşma imkanının bulunmadığının ilgili Bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla da dağılacağı öngörülmekte ise de, bu durumda çok sayıda kooperatifin mevcut olması

sebebiyle, Bakanlığımızca bu yöndeki inceleme taleplerine cevap verilmesi fiilen imkan dahilinde bulunmamaktadır.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 98. maddesinin yollamasıyla kooperatiflere de uygulanan Türk Ticaret Kanununun 435. maddesinde “Şirketin tescilinden sonra hakiki pay sahiplerinin sayısı beşten aşağıya düşer veya şirketin kanunen lüzumlu organlarından biri mevcut olmaz yahut umumi heyet toplanamazsa, pay sahiplerinden veya şirket alacaklılarından birinin yahut Ticaret Vekaletinin talebi üzerine, mahkeme şirketin durumunu kanuna uygun hale ifrağ için münasip bir müddet tayin eder ve buna rağmen durum düzeltilmezse şirketin feshine karar verir. Davanın açılmasını müteakip mahkeme, taraflardan birinin talebi üzerine lüzumlu tedbirleri alabilir.” denilmektedir.

Buna göre, en son yönetim kurulu üyeleri, kooperatif ortakları veya kooperatif alacaklıları tarafından mahkemeye başvurularak dağılmanın tespitiyle tasfiye memuru atanmasının talep edilmesi, atanacak tasfiye memuru tarafından da kooperatif ortaklarının tespitinin yapılması suretiyle genel kurulun toplantıya çağrılarak tasfiyenin sonuçlandırılması için gerekli kararların alınması mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan, kooperatif tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi Bakanlığımız kayıtlarından değil, ancak ticaret sicilinden terkin edilmesiyle mümkün bulunmaktadır.

89. Faaliyeti olmayan kooperatifin nasıl tasfiye edileceği ve yönetim kurulu başkanının sorumluluğu:

Kooperatifin dağılması ve tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi konularında yapılması gereken işlemler 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 81 ve 82’nci maddeleri ile Örnek Anasözleşmesinin ilgili maddelerinde belirtilmiş olup, dağılma ve tasfiye işlemlerinin buna göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, tasfiye işlemlerinin Anasözleşmede belirtildiği şekilde sonuçlandırılarak kooperatifin kapatılmasına genel kurulca karar verilmesini takiben kooperatif tüzel kişiliğinin ilgili Ticaret Sicili Memurluğunca terkin edilmesi gerektiğinden bu konuda Bakanlığımızca yapılacak bir işlem bulunmamaktadır.

Ayrıca, anasözleşmenin 48’inci maddesinin 1’inci fıkrasında, yönetim kurulu üyelerinin kooperatif işlerinin yönetimi için gereken titizliği göstermesi ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayretini sarf etmesi gerektiği belirtildiğinden, yönetim kurulu üyeleri hakkında yapılan tespitler doğrultusunda hukuki (mali) sorumluluğuna gidilebilmesi için, Türk Ticaret Kanununun 341’nci maddesi uyarınca genel kurulca karar alınması; cezai sorumluluklarının tespiti durumunda ise, Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması mümkündür.

Toplu İşyeri Yapı Kooperatifinde ferdî mülkiyete geçildikten sonra genel kurul toplantılarını yapılamaması, aidatların ortaklardan tahsil edilememesi durumunda yapılabilecekler nelerdir

Kooperatifin tasfiyesi ve tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi için 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81, 82 ve 83. maddeleri ile Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 82, 83 ve 84. maddelerinde belirtilen işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Öte yandan, Kanunun 98. maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun 435. maddesinde “Şirketin tescilinden sonra hakiki pay sahiplerinin sayısı beşten aşağıya düşer veya şirketin kanunen lüzumlu organlarından biri mevcut olmaz yahut umumi heyet toplanamazsa, pay sahiplerinden veya şirket alacaklılarından birinin yahut Ticaret Vekaletinin talebi üzerine, mahkeme şirketin durumunu kanuna uygun hale ifrağ için münasip bir müddet tayin eder ve buna rağmen durum düzeltilmezse şirketin feshine karar verir. Davanın açılmasını müteakip mahkeme, taraflardan birinin talebi üzerine lüzumlu tedbirleri alabilir.” denilmektedir.

Buna göre, kooperatif ortakları veya kooperatif alacaklıları tarafından mahkemeye başvurularak dağılmanın tespitiyle tasfiye memuru atanmasının talep edilmesi ve atanacak tasfiye memuru tarafından mevcut kooperatif ortaklarının tespitinin yapılması suretiyle genel kurulun toplantıya çağrılarak tasfiyenin sonuçlandırılması için zorunlu bulunan kararların alınması gerekmektedir.

90. Üç yıl üst üste olağan genel kurul toplantısını yapmamaktan dolayı münfesi duruma düşen kooperatiften alacağın tahsil edilebilmesine yönelik Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca yapılabilecekler:

Kooperatifin dağılması ve tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi konularında yapılması gereken işlemler 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 81 ve 82'nci maddeleri ile Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 84-87. maddelerinde belirtilmiş olup, dağılma ve tasfiye işlemlerinin buna göre sonuçlandırılarak kooperatif tüzel kişiliğinin ilgili Ticaret Sicili Memurluğunca terkin edilmesi gerektiğinden bu konuda Bakanlığımızca yapılacak bir işlem bulunmamaktadır.

Diğer taraftan Kooperatifler Kanununun 81/6.maddesi uyarınca üst üste üç yıl olağan genel kurul toplantılarını yapmayan kooperatif dağılma durumuna gireceğinden, bu durumdaki kooperatiflerin normal faaliyetlerini sürdürmesi mümkün görülmemektedir. Bu durum karşısında, Kanunda öngörülen dağılma sebeplerine bağlı olarak geçmiş yıllara ait bir genel kurul toplantısı yapılarak söz konusu kooperatifin dağılma durumunun tespiti ile tasfiyesine karar verilmesi, tasfiye memurlarının seçilmesi, böylece tasfiye işlemlerinin sonuçlandırılarak Türk Ticaret Kanununun 449. maddesi uyarınca, kooperatifin tüzel kişiliğinin Ticaret Sicili Memurluğundan silinmesi gerekmektedir.

Öte yandan, genel kurul toplantısının yapılamaması durumunda, Türk Ticaret Kanununun 435. maddesine göre, kooperatif ortaklarınca ilgili mahkemeden dağılmanın tespit ettirilmesi ve kooperatife tasfiye memuru atanmasının istenilmesi de mümkün bulunmaktadır.

91. Tasfiye kararı alıp bunu tescil eden kooperatifin tasfiyeden dönüp dönemeyeceği ve görev süresi biten tasfiye kurulunun (yönetim kurulu) durumu:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda ve kooperatif anasözleşmesinde tasfiye kuruluna seçilecek kişilerin görev sürelerinin tayini ile ilgili olarak azami bir sınır öngörülmemiş olup, anılan kurulun seçimi esnasında görev süreleri belirlenmiş ise belirlenen sürenin dolmasıyla görevlerinin de sona ereceği tabiidir. Bununla birlikte, genel kurul tarafından görev süresi belirtilmeksizin tasfiye kurulu seçilmişse söz

konusu üyelerin görevlerinin, çekilmedikleri ve değiştirilmedikleri sürece kooperatifin tasfiye işlemleri sonuçlandırılıncaya kadar devam etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öte yandan, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81. ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 85.maddesinde kooperatiflerin dağılma sebepleri sayılmıştır.

Buna göre, Kanunun 81. ve Anasözleşmenin 85.maddelerinde sayılan Kanunun emrettiği ve tasfiyeyi zorunlu tuttuğu haller dışında, kooperatifin yalnızca genel kurul iradesi ile tasfiyesine karar verilmiş olması halinde, genel kurulun bu iradesini başka bir kararla değiştirebileceği ve tasfiyeden vazgeçebileceği düşünülmektedir.

92. Genel kurul toplantısı kararı gereği tasfiyeyi tescil ettirdikten sonra tasfiye kararının kaldırılmasına yönelik genel kurul kararı alan kooperatifin tescil işleminin yapılıp yapılamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81. ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 85. maddesinde kooperatiflerin dağılma sebepleri sayılmıştır.

Buna göre, Kanunun 81. ve Anasözleşmenin 85. maddelerinde sayılan Kanunun emrettiği ve tasfiyeyi zorunlu tuttuğu haller dışında, kooperatifin yalnızca genel kurul iradesi ile tasfiyesine karar verilmiş olması ve haklı nedenler bulunması halinde, genel kurulun bu iradesini başka bir kararla değiştirerek tasfiyeden vazgeçebileceği ve organlarını yeniden oluşturabileceği düşünüldüğünden, Memurluğunuzca tescil işleminin yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

93. Tasfiye halindeki kooperatiflerde yönetim kurulu ve tasfiye kurulunun görev ve yetkilerinin neler olduğu:

Kooperatifler Kanununun 81'inci maddesinde, tasfiye kurulunun görevlerinin anasözleşmede gösterileceği belirtilmektedir.

Tüketim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 77'nci maddesinde; "Tasfiye kurulu, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesi için çalışmakla yükümlü olup tasfiye işlemlerine ilişkin görevlerini aşağıdaki şekilde yürütür...." denilerek tasfiye kurulunun görevleri 12 madde halinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Türk Ticaret Kanununun 440'nci maddesinin 1'inci fıkrası gereğince, tasfiye haline giren kooperatifin yönetim kurulunun görev ve yetkileri; tasfiyenin yapılması için zorunlu olan ve fakat nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlerle ilgili olarak (tasfiye memurlarının ticaret siciline tescil ve ilanının yönetim kurulunca yapılması vb.) devam etmektedir.

Bu itibarla, tasfiye haline giren bir kooperatifte, yönetim kurulu organ olarak mevcut olmakla birlikte, sadece tasfiye işleri dışında kalan işler için görev ve yetkilerini sürdürebilir. Tasfiye ile ilgili konularda, mahkemelerde ve dışarı ile ilgili işlerde kooperatifi tasfiye memurları temsil eder.

94. Mahkemece atanan tasfiye memurunun mahkemece tayin edilen ücret haricinde bir ücret alıp alamayacağı:

Tasfiye memurlarının ücreti hakkında 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Tasfiye kurulu üyelerine, atamayı yapan merci tarafından tespit edilecek miktarda ücret ödenir" denilmekte olup, benzer bir hüküm Tüketim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 76'ncı maddesinde de yer almaktadır.

Anılan hükümlere göre; ödenecek ücret mutlaka atamayı yapan merci tarafından belirleneceğinden, tasfiye memuruna kooperatif yönetim kurulu kararı ile atamayı yapan merci tarafından belirlenen tutarın üzerinde bir ödeme yapılması söz konusu olamayacaktır.

Buna göre, mahkemece atanan tasfiye memurunun mahkemece tayin edilen ücret haricinde bir ücret alması yasaya aykırı bulunmaktadır.

95. Tasfiye memurlarının kooperatif dışından tayin edilip edilemeyeceği ve kaç kişi olabileceği:

Kooperatifler Kanununun 81. maddesinde; mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerinin yönetim kurulunca yapılacağı, 56 ncı maddenin 1 inci fıkrasının 3 üncü bendinde ise 62 nci madde hükmünün tasfiye kurulu üyeleri hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

Öte yandan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Tasfiye Kurulu" başlıklı 86'ncı maddesinde; "Tasfiye kurulu, genel kurul tarafından seçilecek en az iki kişiden oluşur. Genel kurul bu hususta yönetim kurulunu da görevlendirebilir. Genel kurulca tasfiye kurulu için bir seçim veya görevlendirme yapılmadığı takdirde, tasfiye işlemlerini yönetim kurulu yürütür.

Tasfiye kurulunun yukarıdaki fıkraya göre oluşturulmasına imkan bulunmaması halinde ortaklardan birinin başvurusu üzerine mahkemece tasfiye memurları atanabileceği gibi, ortağın talebine istinaden, tasfiyeye memur kimselerin haklı sebepler dolayısıyla azli ile yerlerine yenilerinin atanmasına da karar verebilir." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, tasfiye memurlarının kooperatif ortağı olması şart olmayıp, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 56. maddesinin 1. fıkrasının 3. bendinde sayılan koşulları taşımak kaydıyla dışarıdan seçilmeleri mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununda tasfiye memurlarının sayısına ilişkin bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesine göre tasfiye memurlarının en az iki kişiden oluşacağı hükme bağlanmıştır.

96. Kooperatifin tasfiyesinin ne kadar zamanda bitirilmesi gerektiği:

Kooperatifler Kanununun 81/6. maddesinde; "Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesi için çalışmakla yükümlüdür" hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanununun 446. maddesinde ise; "Tasfiye memurları tasfiyenin uzun sürmesi halinde her yılsonu için ara bilânçoları ve tasfiye sonunda son ve kat'i bir bilânço tanzim ederek umumi heyete tevdi ederler" hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki hükümlerden anlaşılacağı üzere, ilgili mevzuatta tasfiye işlemlerinin ne kadar süre içerisinde bitirileceği konusunda bir düzenleme bulunmamakla birlikte tasfiyenin mümkün olan en kısa zamanda sonuçlandırılması gerekmektedir.

97. Kooperatif gayrimenkullerinin satışı ile elde edilen gelirin ortaklara paylaştırılması için genel kurul toplantısında ne şekilde bir tasfiye kararı alınması gerektiği:

Kooperatifler Kanununun 43/6'ncı maddesinde; gayrimenkul alımı ve satımında takip edilecek usul ile satılacak gayrimenkulün asgari fiyatının belirlenmesi hususu genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında sayılmıştır.

Yine aynı Anasözleşmenin "Tasfiye Kurulunun Görevleri ve Tasfiyenin Yürütülmesi" başlıklı 87. maddenin 11.bendinde ise "Kooperatifin borçlarının ve pay bedellerinin ödenmesinden sonra kalan miktar dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefler arasında eşit olarak dağıtılır" denilmektedir.

Buna göre, yukarıdaki hükümler çerçevesinde işlem yapılması veya anasözleşmenin aynı hükmü çerçevesinde eldeki gayrimenkullerin ortaklar adına eşit olarak tapuya tescil ettirilmesi mümkün bulunmaktadır.

98. Derdest davaları olan kooperatifin tasfiyesinin sonuçlandırılarak tasfiye artığının ortaklara dağıtılıp dağıtılamayacağı:

Kooperatiflerin hukuki varlıklarının sona erdirilmesi amacıyla yapılması gereken işlemler, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 81, 82 ve 83'üncü maddeleri ile Türk Ticaret Kanunu ve Örnek Anasözleşmelerde gösterilmiş olup, tasfiye işlemlerinin sonuçlandırılabilmesi ve kooperatif unvanının ticaret sicilinden terkin edilebilmesi için her türlü borç ve alacakları ile menkul ve gayrimenkullerin tasfiye edilmesi, hukuki sorunların sonuca bağlanması gerekmektedir.

Öte yandan, kooperatifin menkul ve gayrimenkullerinin satışı sonucunda elde edilen gelirin Tüketim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 77/11. maddesinde belirtilen "Kooperatifin borçlarının ve pay bedellerinin ödenmesinden sonra kalan miktar dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında ödenmiş sermayeleri ile orantılı olarak dağıtılır" hükmü çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

99. Derdest davaları olan kooperatifçe genel kurul kararıyla tasfiye artığının ortaklara dağıtılıp dağıtılamayacağı ya da aidat ve gecikme cezası borcu bulunanlar ile mahsup edilip edilmeyeceği:

Bilindiği üzere, kooperatiflerin hukuki varlıklarının sona erdirilmesi için yapılması gereken işlemler 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 81, 82 ve 83. maddeleri ile ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 87. maddelerinde belirtilmiş olup, tasfiye işlemlerinin sonuçlandırılması için her türlü borç ve alacakları ile menkul ve gayrimenkullerin tasfiye edilmesi, hukuki sorunların sonuca bağlanması gerekmektedir.

Kooperatifler Kanununun 83/1. maddesinde; “Tasfiye haline giren kooperatifin bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan mallar ancak anasözleşmede bu husus öngörülmüş olduğu takdirde, ortaklar arasında paylaşılır.” denilmektedir.

Örnek anasözleşmenin 87/11. maddesinde de; “Kooperatifin borçlarının ve pay bedellerinin ödenmesinden sonra kalan miktar dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak dağıtılır” hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla gidilen Türk Ticaret Kanununun 238. maddesinde “Tasfiye memurları, alacaklıların ve ortakların ilerde tahakkuku muhtemel olan hak ve alacaklarına yetecek miktarı alıkoymak şartıyla mevcut parayı muvakkat olarak ortaklar arasında dağıtabilirler.”; 447/2. maddesinde de, “Alacaklıları üçüncü defa davetten itibaren bir yıl geçmedikçe kalan mevcut dağıtılamaz. Şu kadar ki; hal ve duruma göre alacaklılar için bir tehlike mevcut olmadığı takdirde mahkeme bir yıl geçmeden dahi dağıtmaya izin verebilir.” denilmektedir.

Bakanlığımız Bilgi İşlem Merkezi kayıtlarından, kooperatifinizin 12.03.2006 tarihli genel kurul toplantısında alınan tasfiye kararının 12.03.2006 tarihinde tescil ve ilan edildiği, alacaklıların alacaklarını davete yönelik son ilanında 15.02.2007 tarihli Ticaret Gazetesinde yayımlandığı ve alacaklıların kooperatiften alacaklarını talep etmek için 2 yıllık bir sürenin geçtiği anlaşılmaktadır.

Buna göre, kapanış, avukat ve mahkeme masraflarının yanı sıra derdest davanın sonucunda ortaklıktan çıkarılma kararının kesinleşmesi durumunda; anılan kişiyle yapılacak hesaplaşma için bir karşılık ayrılması, yine ortaklıktan çıkarılma kararının iptal edilmesi ve bu kararın kesinleşmesi durumunda da ortaklar arasındaki hak ve vecibelerdeki eşitlik çerçevesinde ortağın ortaklık haklarını karşılayacak bir payın ayrılması halinde, genel kurul kararı çerçevesinde; ortakların payları oranında tasfiye artığından alacaklarına mahsuben avans ödenmesiyle aidat ve gecikme cezalarının da alacaklardan mahsup edilmesinde bir engel bulunmamaktadır.

100. Tasfiye halinde bulunan kooperatifin üst birlikten ayrılıp ayrılamayacağı:

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 42/5.maddesinde, “Kanun veya Anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar verme” yetkisinin genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkiler arasında olduğu hükme bağlanmış olup, bu hüküm doğrultusunda Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/7.maddesinde; “Üst kuruluşa girme kararı vermek ve bu kuruluşa görevlendirilecek temsilcileri seçmek” yetkisinin genel kurula ait olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan Konut Yapı Kooperatifleri Birliği Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklıktan Çıkma” başlıklı 16.maddesinde; “Her ortak, genel kurullarında aldıkları karara dayanarak hesap yılı sonundan bir ay önce Birlik yönetim kuruluna yazı ile başvurarak ortaklıktan çıkabilir...” denilmektedir.

Bu nedenle, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde ve genel kurulca karar alınmak suretiyle üst birlik ortaklığından çıkmanız mümkün bulunmaktadır.

101. Tasfiye halinde bulunan kooperatiflerde ortaklıktan çıkılıp çıkılamayacağı, ortaklıktan çıkılabilmesi durumunda genel kurul toplantılarına katılarak oy kullanıp kullanamayacakları:

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 10. maddesinde; “Her ortağın kooperatiften çıkma hakkı vardır. Çıkma keyfiyetinin kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürmesi halinde ayrılmak isteyen ortağın, muhik bir tazminat ödenmesine dahi hüküm anasözleşmeye konulabilir.” ; 11 maddesinde; “Kooperatiften çıkma hakkının kullanılması, anasözleşme ile en çok 5 yıl için sınırlandırılabilir. Haklı ve önemli sebeplerle bu süreden evvel çıkabileceği hususunda Anasözleşmeye hüküm konulabilir. Bir ortağın hiçbir suretle kooperatiften çıkamayacağına dair bağlamalar hükümsüzdür.” ; 12. maddesinde; “Çıkış, ancak bir hesap senesi sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır. Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilip hesap senesi içinde çıkışa müsaade edilebilir.”; 13. maddesinde; “Yönetim kurulu, anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, bir ortağın kooperatiften istifasını kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.” hükümlerine yer verilmiştir.

Dolayısıyla, yukarıda yazılı hükümler çerçevesinde konu değerlendirildiğinde, tasfiye halinde de olsa kooperatif ortaklığından çıkmanın engellenmeyeceği sonucuna varılmaktadır.

Diğer taraftan, ortaklıktan ayrılan bu şahısların, aynı anasözleşmenin 24.maddesine göre, başka bir ortak tarafından eş ve birinci derece akraba olmaları şartı ile temsilci olarak tayin edilmedikleri sürece, ortak olmanın bahşettiği birer hak olan genel kurul toplantılarına katılma ve oy kullanma hakkına sahip değillerdir.

102. Tasfiye halinde kooperatifte ortaklığına son verilen kişilerin sorumluluğu ve tasfiye masraflarının bu kişilerden talep edilip edilemeyeceği:

Kooperatifler mevzuatında ortakların sorumlulukları, kooperatife karşı sorumluluk ve kooperatifin alacaklıları olan 3. şahıslara karşı sorumluluk olmak üzere iki başlık altında düzenlenmiştir.

a. Kooperatife karşı sorumluluk;

Kooperatifler Kanununun 27 ve 31. maddelerinde ortakların kooperatife karşı ödeme yükümlülükleri ve ek ödemi yükleminden bahsedilmektedir ki bu ödemeler kooperatifin amacını gerçekleştirmek üzere kooperatif genel kurul toplantılarında belirlenmek suretiyle ortaklara yükletilen sorumluluk türüdür.

Anılan Kanunun 27. maddesinde “Ortakların yüklendikleri paylar için ödeyebilecekleri para tutarını anasözleşme belirler. Kooperatif sermaye yüklemlerinde borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortaklarından elden yazılı olarak veya taahhütlü mektupla, bu mümkün olmazsa ilanla ve münasip bir süre belirterek yükümlerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymayan ve ikinci istemden sonra da bir ay içinde yükümlerini yerine getirmeyenlerin ortaklığı kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi alakalının, anasözleşme ve diğer suretle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez.” denilmiştir. Maddede, ortaklığının düşmesinden sonra da anasözleşme

veya diğ er suretle doğ muş borçlarının yok olmayacağına iş aret edilmiştir. Baş ka bir anlatımla Kanunun 27. maddesinde sayılan hallerin gerçekleş mesi sonucu ortağ ın ortaklığı sona erecek, bu durumda ortağ ın ortaklığ ının kendiliğ inden düş mesi, ortağ ın bu maddede belirtilen yükümlülüklerinden (borçlarından) kurtulması anlamına gelmeyecektir.

b. Kooperatifler Kanununda bahsi geçen bir diğ er sorumluluk türü de kooperatifin iflası halinde kooperatif varlıklarının borçlarını ödemeye yetmediğ i hallerde o an ki kooperatif ortakları ve ortaklıktan ayrılmış ancak Kanunun 36. ile anasözleşmenin 20/2. maddesi gereğ i sorumlu tutulan kişileri kapsayan sorumluk türüdür.

Kanunun 36. maddesi incelendiğ inde görüleceğ i gibi bu maddedeki sorumluluk kooperatifin iflasına hasredilmiştir. Nitekim bu maddede “Sınırsız veya sınırlı sorumlu bir ortak ölür veya diğ er bir sebeple kooperatiften ayrılış ının kesinleş tiğ i tarihten başlayarak bir yıl veya anasözleşme ile tespit olunan daha uzun bir süre içinde kooperatif iflas ettiğ i takdirde, ayrılmasından önce doğ muş olan borçlar için ortak sorumluluktan kurtulamaz.”denilmektedir.

Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortakların Şahsi Sorumlulukları” başlıklı 20. maddesinde de “Kooperatiften ilişkisi kesilen ortağ ın sorumluluğ u, ayrıldığı tarihten itibaren iki yıl devam eder. Her ortak, kooperatifin borçlarına karşı, taahhüt ettiğ i pay tutarı kadar sorumludur.” hükmü yer almaktadır.

Buna göre, kooperatifler mevzuatında ortağ ın ortaklığ ının sona ermesinden sonra da sorumluluğ unun devamı koşullara bağı lı hale getirilmiştir. Yine maddeler incelendiğ inde görüleceğ i gibi sorumluluk (sermaye ve ek ödeme yükümlülüğ ü vs.) ayrılmadan önce bu borcun tahakkuk etmiş veya temerrüdün de doğ muş olmasına bağı lı kılınmıştır.

Bu nedenle; istifa etmek suretiyle kooperatif ortaklığından ayrılanların; kooperatifin kamusal nitelikli borçlarından (vergi, sigorta primi vb.), kesinleş en davalar sonucu ortaya çıkan borçlardan, genel giderlerden ve sair giderlerden dolayı kooperatif ortaklığından çıkmadan önce kendilerine tahakkuk eden bir borcun bulunması halinde bu miktarı ödemekle yükümlü oldukları, ancak diğ er ortaklar gibi iki yıl süre ile kooperatif giderlerinin bu ortaklardan tahsilinin mümkün bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Diğ er taraftan, örnek anasözleşmenin 21. maddesine göre; ortakların, taahhüt ve tediye ettikleri ortaklık payı bedelleri dışında, kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurulca kararlaştırılacak miktarlardaki arsa, altyapı, inşaat ve benzeri gider taksitlerini ödemek zorunda olduğ u hüküm altına alınmış ve 23/6. maddesinde de; ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme şartları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek, genel kurulunun devir ve terk edemeyeceğ i yetkiler arasında sayılmıştır.

Buna göre, kooperatif tüzel kişiliğ ine ait giderlerin örnek anasözleşmenin 21. maddesi uyarınca yine anasözleşmenin 23/6. maddesi çerçevesinde kooperatif ortaklarınca karşılanması gerekmektedir.

103. Tasfiye halinde kooperatifin borcunun ödenmesi için kooperatif ortağının sorumluluğunun olup olmadığı:

Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesi sonucunda, S.S. ... Konut Yapı Kooperatifinin tasfiye halinde olduğu ve hukuki varlığının sona ermediği anlaşılmıştır.

Kooperatiflerin hukuki varlıklarının sona erdirilmesi için yapılması gereken işlemler 1163 sayılı Kooperatifler kanununun 81 ve Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 87.maddelerinde belirtilmiş olup; tasfiye işlemlerinin sonuçlandırılabilmesi için kooperatiflerin her türlü borç ve alacakları ile menkul ve gayrimenkullerinin tasfiye edilmesi, hukuki sorunların sonuca bağlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 23/6.maddesinde; "Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek" genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkilerden sayılmıştır. Buna göre, hissenize düşen kooperatif borcuna ilişkin belirlemenin kooperatif genel kurulunca yapılıp yapılmaması önem arz etmektedir.

Bu nedenle, kooperatif yönetim kurulu ve/veya tasfiye kurulunca genel kurul kararı olmaksızın ortaklardan her ne ad altında olursa olsun para tahsil edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

104. Yönetim kurulu süresi dolan kooperatifte genel kurulun toplanması için kayyım atanıp atanmayacağı:

... kooperatifinin 13.01.2003 tarihinde yapılan genel kurul toplantısı için hazırlanan gündemin 13 ve 14 üncü maddelerine uygun olarak yönetim kurulunun 4 yıllığına, denetim kurulunun da 1 yıllığına seçildiği, denetim kurulunun süresinin 13.01.2004 tarihi itibarıyla sona erdiği, bu tarih ile 26.02.2006 tarihi arasında seçilmiş denetim kurulu üyesinin bulunmadığı, nitekim 26.02.2006 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında denetim kurulu üyesi seçiminin yapıldığı ve görev süresinin 1 yıl olarak belirlendiği, dolayısıyla 13.01.2007 tarihinde yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin sona erdiği ancak denetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin 26.02.2007 tarihinde sona ereceği anlaşılmaktadır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi hükümleri uyarınca Bakanlığımızın kayyım atanması konusunda herhangi bir yetkisi bulunmamakta olup, bu konuda kooperatif ortaklarınca ilgili mahkemeye başvurularak kayyım atanmasının istenmesi imkan dahilindedir.

Öte yandan, kooperatiflerde genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu olarak üç kanuni organın bulunması zorunlu olup, yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolduğu gözönüne alınarak, halen görev süresi dolmamış bulunan denetim kurulu üyelerinin; kooperatif anasözleşmesinin 27 nci maddesindeki "Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurul toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler" hükmü gereğince kooperatifin organsız kalmaması için, yönetim kurulu seçimlerini de içerecek bir gündemle, derhal genel kurul toplantıya çağırılmaları gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Diğer taraftan genel kurul toplantısına kadar geçecek süre içinde görev süresi sona ermiş olan yönetim kurulu üyelerinin yalnızca rutin muameleleri yapabileceği, kredilere kefalet etmek gibi kooperatifi taahhüt altına sokacak ve ilzamu gerektiren işlemleri yapmamaları gerektiği, aksi takdirde sorumluluklarının doğabileceği, ayrıca kooperatifin ortak sayısı gözetilerek genel kurul toplantısı yapılacak yerin tüm ortakların katılımına imkan sağlayacak ölçekte olmasına özen gösterilmesi gerektiğinin adı geçen kooperatife bildirilmesi ve Valiliğinizce de toplantıya temsilci görevlendirilmesi sırasında bu hususun dikkate alınması uygun olacaktır.